Է. ՏԱՐԻ — Թիւ 2,051 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 1903 ՅՈՒՆԻՍ 17—30 — 5 ՐԷՊԻ ԻԼ ԱԽՐ, 1321—17 ՀԱԶԻՐԱՆ 1319 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

Բիւզանտիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻԼԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

پوزانتیون
ایمتیاز صاحبی غزته، صاحب شیاز دمر بسوئی
پوزانت کچیان
مطبعه دار دفاتری باب عالی جاده سی نمره ۲۳-۲۵
دائره مخصوصه ده در

ՀԱՅՏ. ԵԿԵՂԵՑԻ

ՔԱՂՈՒԱԾՔ Ի ԿՈՆԴԱԿԱՅ Ս. ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

Կոնդակ յանուն Սիւնեաց Ս. Էջմիածնի՝ որով պատուիրի թոյլատրել Առաքել քահանայի Տ. Թադէոսեան Նորագիւղ գեղջ գնալ յոխտ ի Ս. Երուսաղէմ։

*** Ծանուն Սիւնեաց Ս. Էջմիածնի, որով պատուիրի թոյլատրել վարչութեան ապահանի Մայր Ամուսոյ ինքնին գանձել դամենայն արդիւնս իւր և պահել զանձնային հաշիւս ելեւմտից։

*** Ծանուն Ժողովրդեան Հայոց Ս. Երուսաղէմի, ընդ որում տուաւ եկեղեցական և վարչական կանոնագրութիւն, հաստատեալ և վաւերացուցեալ՝ ի վարել զգործս թեմին ըստ սմին։

*** Ծանուն Տ. Մեսրոպ արեղայի Մագասեանց, որով կարգի ի քարոզիչ ժողովրդեան քաղաքին Ախալքալաքայ և գիւղօրէից մինչ ցԲ. կիւրակէ Զատկին։

*** Ծանուն Սիւնեաց Ս. Էջմիածնի, ընդ որում յղեցաւ հաստատուն նախահաւիս ելեմտացոյցի վասն 1903 ամի։

*** Ծանուն առաջնորդին Հայոց Վրաստանի և Իմերեթի, որով պատուիրի տալ վերադարձ իրաց կրօնաւորացեալեան Յոհաննիսի Ղարագեօղեանց։

*** Ծանուն Սմբատեան Պատրիարքի Հայոց Թուրքիոյ, որով պատուիրի տալ տեղեկութիւն զարդի կենցաղավարութենէ Արաքսի կնոջն կ. Պոլսեցի Յովհաննիսի Թաշճեան։

*** Ծանուն Տ. Լիմակի վարդապետի, որով կարգեցաւ ի փոխանորդ Վիճակին Սալմաստայ Թեմին Ատրպատականի։

*** Ծանուն Վիճ. Առնոնին Շամախւոյ, որով կարգեցաւ Տ. Մատթէոս վարդապետն ի գործակալ քաղաքին Բագուայ։

*** Ծանուն Վիճ. Կոնսիստորիային Հայոց Երեւանայ, որով կարգեցաւ Տ. Յոհաննէս վարդապետն ի վանահայր Ս. Կարապետի վանուց Երիվանայ։

*** Ծանուն Սմբատեան Պատրիարքի Հայոց Թուրքիոյ Տ. Մաղաքիա արքեպիսկոպոսի, որով լուծեալ եղև պասին Մխիթարեան Աշոտ Շամամեանեան կ. Պոլսեցոյ ընդ հնոյն Վերջինոյս վիւսուծնս վերստին ամուսնութեան, իսկ զկինն ո՛չ միայն ցիրաւունգ զրկելով, այլ և ի հաղորդութենէ Ս. եկեղեցւոյ, բացի ստացմանէ վերջին Թոշակին։

*** Կոնդակ օրհնութեան և խրատանաց յանուն անդամոց Հոգաբարձուի թեան Ս. Փրկչեան Աղգ. Հիւանդանոցի կ. Պոլսոյ։

*** Կոնդակ օրհնութեան և գոհունակութեան յանուն կողէգիոյն Ատեսր ներսէս –բէդի Տ. Անդրէասեան Սարում եանց, վասն նորոգելոյ նորա զեկեղեցին Հայոց Սէյդիչէն գեղջ Շուշւոյ՝ ծնդաւայրին իւրոյ։

*** Օրհնութեան և իրախուսանաց յանուն Հոգաբարձութեան վանուց Ս. Յակոբեան Վարագայ։

*** Գոհունակութեան և օրհնութեան յանուն Պ. Գրիգորի Զաքարեան Թումանեանց, վասն կառուցանելոյ զչինութիւնն Օրիորդաց գպրոցին Լիլուայ Յաղի Դավրիժոյ, որ կոչի Թամարեան։

ՔԱՂՈՒԱԾՔ ՍԻՆՕԴԻ ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

1903 Յունուար 8 և 29. Սինօդը հրամայեց՝ հրեշտակ Աննա Անտիկեանցի և Պետրա Գիւվերճանի Հայոց եկեղեցւոյն անդամ ընդունելու խնդիրը ուղարկել կովկասի իշխան կառավարչապետին և Թոյլատուութիւն խնդրել մկրտելու նոցա ըստ ծիսի Հայ. եկեղեցւոյ։

*** Սինօդը հրամայեց՝ ձեռնարկաւոր Սմբատ Աարգսեանի հարկից արձակման թուղթը ուղարկելով Երկանի Պ. Նահապետեանին՝ խնդրել տեղեկութիւն, թէ արգեօք չկա՞յ նորան քահանայ ձեռնադրելու Մեծ—Շահրիար գիւղի համար։

*** Սինօդը հրամայեց լուծել Զէյվա գիւղացի Մանիս Յովակիմեանի և Դաւիթ Գէորգեանի պսակը, վերջինիս Սիրբր աքսորուած լինելու պատճառով։

*** Սինօդը հրամայեց թոյլ տալ Գիւզարգայ վանքի վանահայր Տ. Վահրամ վարդապետին, համաձայն սորա խնդրանքին, այգի անկիլ վանքապատկան հողի վերայ իր ծախսով, այն պայմանաւ որ արդիւնքը մինչև մահը վանահօրը պատկանի, իսկ մահից յետոյ՝ վանքին։

*** Սինօդը հրամայեց Արցախու Թեմական ատենին քննել Ալիգալու գիւղի Տ. Սահակ քահանայի մասին եղած ամբաստանութիւնը, նորա անթոյլատրելի պահեր կատարելու և ուրիշ վնասների համար, և արդիւնքը տեղեկացնել։

*** Սինօդը հրամայեց նոյն ատենին քննել Հաղրութ գիւղի Տ. Սահակ քահանայի մասին եղած ամբաստանութիւնը, նորա անթոյլատրելի պահեր կատարելու և ուրիշ վնասների համար, և արդիւնքը տեղեկացնել։

*** Սինօդը հրամայեց նոյն ատենին քննել Ալիգալու գիւղի Տ. Մեսրոպ քահանայի մասին եղած ամբաստանութիւնը, նորա անթոյլատրելի պահեր կատարելու և ուրիշ վնասների համար, և արդիւնքը տեղեկացնել։

ԳՐՉԻ ԶԲՕՍԱՆՔ

ԱՌԱՋԻՆ ՍՊԱՍՈՒՀԻՆ

Էբէնէ.—Սիրելիս, անպատճառ պէտք է որ սպասուհի մ'առնենք։

Կինը.—Կ'կարծես որ անպատճառ պէտք ըլլայ։

Էբէնէ.—Ինչ կ'ըսես, անհրաժեշտ պէտք է. այսչափ աշխատիլ հարկ չկայ, կ'տեսնեմ որ ամէն օր հոգիդ կ'հանես կոր։

Կինը.—Շնորհակալ եմ սա աղնիւ զգացմանդ համար։ Իրաւ որ աչքի չի զարներ, բայց գործս չատ է։ Մէկ մ'ալ կ'մտածեմ որ մինչև հիմա եղեր գացեր ենք, գործ եալ կ'ըլլանք կ'երթանք, քիչ մը խնայողութիւնն ալ բան է։

Էբէնէ.—Հոգ չէ, քեզմէն ամսականս երկու ոսկի աւելցուց, սա փարան կընանք աշխատութիւնդ քիչ մը թեթևցնելու ծախսել։ Հետեւաբար, որոշենք սպասուհի մը առնել։

Կինը.—Շատ աղէկ, առնենք երթայ։ Սպասուհի մ'ընդունելութիւնը—կարեւոր և ծանր խնդիր—ճիշտ մէկ ամիս տեւեց։ Այր և կին չատ զժուարասած էին։ Առանկ սպասուհի մը կ'ուզէին որ ոչ եղած է և ոչ պիտի ըլլայ։ Սպասուհիներու գլուխ գործոցը։ Իսկական սպասուհի մը, phénomène սպասուհի մը։ Մէկ քանի ծանօթներու դիմեցին, ծանօթները ձեռք քաշեցին։

Ան առեն ապչին անգին ինկան՝ Փրոս, Սիրա, Անտրօս մինչև Զօնկուլտաք դրեցին։ Մէկ քանի ֆոպէխոնօրներու ալ գրեցին, ֆոպէխոնօրները բազում դրամ և երկար պայմանաժամ պահանջկին։ Կամայ ակամայ միջնորդուհիներու դիմեցին։ Ծիսունէն աւելի սպասուհի ներկայացաւ։ Կատարեալ տողանցութիւն մ'եղաւ—կնոջ առջև—հատ մ'ալ գործին չեկաւ։

Ա՛ս պատճառաւ ամիս մը վերջն առաջին դէմն երկոտն առաւ գնաց։ Նոյն օրն Հրեայ բեռնակիր մը սպասուհուն մնաւ կը—կ'ներէք, սակաւ մը պիտի ըսէի—ան սահմանները՝ որոնց մէջ չանքանչայի չիշեր կ'դնեն—և հիմա հագուստի իբր սընտուկ կ'ծառայէր—առեւ բերաւ։

Իրաւ որ աղուոր սպասուհի մ'էր։ Հասակին հինգ ոտք, երեք մատ։ Թագաւորի կաղնիի (Ալէն) չափ պինդակազմ։ Երեսը ճակնդեղի պէս կարմիր, բայց Թարմ։ Մազերը—բօտօթայէ տուղ—ասասկ կաղնով օծած։ Թեւերը չարունակ մինչև վեր օսխտած—հրաւէր լուացքի։ Աչագին ձեռքեր, հրամկայի ոտքեր։ Քարուածքն ալ՝ Թօնեացի բեռնագրի պէս ծանր։

Մանաւոր նչաններ.—գլուխը գուլպաները չհանած կ'պառկի, և բնաւ երազ չիտեսներ, հետեւաբար խառնէքի մէջ բաւտ նայող կնկան չէրթար մտիկել տալու համար։

ՏԱՆՏԻԿՆՈՋ՝
ՍՊԱՍՈՒՀՈՅՆ ՈՒՂՂԱԾ ԽՕՍՏՆԵՐԸ

Աղջիկս, նախ սա անուշդ ըսէ—Ծանոթ—Ծանօթի, ասանկ անուն կ'ըլլայ մի սպասուհիի համար։ Ամէն սպասուհիներու անունը Մարի է, քեզ ալ Մարի պիտի կանչեմ։ Սա տունը գիտցիր որ քեզի համար արքայութիւն է, չատ հանգիստ է, բայց չեմ ըսեր թէ գործ չկայ։ Հիմա քեզի հանկցնեմ, ականջդ բաց, աղէկ մտիկ ըրէ որ ուրիշ անգամ կրկնելու չստիպուիմ։ Ամէն օր ժամին հինգին պիտի կենաս։ առաւօտուն կանուխ արթննալն առողջութիւն է։ Առաջ ճաշասարը կը մաքրես, վերջէն կօշիկները։ Ադա կօշիկները չատ կ'աղտոտէ։ Աղտին լաթերը պիտի թոթուես, ամանեղէնի գլուխը, իմ ոտքներս ալ պատուհանին առջև պիտի մաքրես։ Ժամն ութին նախաճաշը կ'պատրաստես, գիշերաման աւելցուբ միասրով և քանի մը հատ ալ հաւկիթ։ Նախաճաշէն վերջ պառկելու սենեակը կ'ծպիս, եղածներուն մի' դպիր, սա հոգը ես կ'առնեմ, չատ բարակ բաներ կայ, ինձան մը ըլլայ։ Կէս ժամ ալ ունիս վրադ գլուխդ չոկելու, չեմ ուզեր որ էթէդ ըլլաս, բայց մաքրութիւնը կ'սիրեմ։ Երկու օրն անգամ մը պիտի փոխես գոնդոդդ։ Հագուելուզդ պէս կերակուրով կ'զբաղիս։ Կարագ, իւղ, բրինձ, ամէն բան մառաղնին մէջն է, պէտք եղածը կ'ուզես և կոստաս։ Մեք, երիկ կնիկ, աղէկ ուտելու վարժուած են, աչքդ բաց վերակուրին ալ աղէկ ուշադրութիւն ըրէ։ Անիրը մէկ երկու անգամ ալ հիւր կ'ընդունինք։ Շատ բանին անգամ մը լուացք և արդուկել կայ, տախտակ չունի՝ ամէն օր։ Պառկելէդ առաջ ամէն գիշեր խոնաոցը կ'լուսս։ Պնակներն ալ գիշերը լուա՛, չըլլայ որ հետեւեալ օրուան Թղուս, ես չեմ սիրեր։ Օրուան մէջ եթէ պարապ ժամեր ունենաս, դանակները կ'սրես, դանակոր կոճակները կ'դնկես, սամոարը կ'մաքրես։ Գիշերն ալ պատկէլէ առաջ կարկտանները կ'ընես։ Չեմ ուզեր որ սպասուհի մը անգործ և պարապ նստի բերանը բաց։ Սա միսն անգամ մը կրնաս դուբս հնձել, բայց չըլլայ որ միսյն և միւսին հետ տեսնուիս, սիրաբանես ևն., լսելուս պէս, գացած օրդ է հա՛, գիտցած հղի՛ր։—Մէ, մոռցայ ըսելու, գիշերը չըլլայ որ կապը վառած պահկիս, ես գրգռէկ կ'վախնամ։ Ահա խրատներս։ Պիտի տեսնես որ սա տունը քեզի համար արքայութիւն է, և դիս պիտի օրհնես։

ՍԵԳԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Էբէնէ.—Ա՜ֆէրիմ, սա ֆեղաղը չատ աղուոր հղեր է։

Կինը (յանկերը պատրաստել)։ — կ'նայիմ որ ամէն բանի չուտով կ'հանես։ Երբ ես կ'ելնէի կերակուրները, օր մը բան մը լսած չէի բերեդ։ (Վայրկեան մը լռութիւն։)

Էբէնէ.—(Կատարեալ)— Աղը քիչ մը չատ փաներ է։

Կինը.—Ա՜հ, գիտեմ անանկ ըլլալը. Մարի՛։

Սպասուհին.— Ձի՞ն կանչեցիք, տիկին։

Կինը.—Նախ քեզի պատուիրեցի որ կանչուած ատենդ սապէս ըսես. «Տիկինը ձի՞ս կ'կանչէ»։

Սպասուհին.—Տիկինը ձի՞ս կ'կանչէ։

Կինը.—Կ'երթաք, սակաւ մը պիտի ըսէի—ան սահմանները՝ որոնց մէջ չանքանչայի չիշեր կ'դնեն—և հիմա հագուստի իբր սընտուկ կ'ծառայէր—առեւ բերաւ։

Էբէնէ.—Ձանըմ, սա ըսել չեմ ուզեր։

Կինը.—Միայն սորին ախտօքաններու մէջ աղը չատ կ'դնեն։

Սպասուհին.—Ուրիշ անգամ չեմ դներ, Տիկի՛ն։

Կինը.—Սա չըսի որ ուրիշ անգամ չդընես, նայէ մէկ ծայրէն միւս ծայրը կ'սցնես. դնելու է, բայց չափով։

Սպասուհին.—Շատ աղէկ, Տիկի՛ն։

Կինը.—Վերջերս սա ֆեղաղը։

Էբէնէ.(Բաղտէլը չեօվ)։— Ես դեռ պիտի ուտեմ։

ԽՆԴՐՈՑՆ ԵԼՔԸ

Էբէնէ (Ուժգնի պես սպասուհուն սենեակը նետուելով)։—Շուտ, չուտ, հիմա ամսիկսպէս ոտք կ'ելիր։

Սպասուհին (չանկերէն արթնցելով)։ — Ի՞նչ կայ, ի՞նչ եղաւ, կրա՞կ կայ, գո՞ղ մտաւ։

Էբէնէ.—Շուտ ոտք ելիր և գնա՛։

Սպասուհին.— Ի՞նչ ըսիր, սա ժամուս ևղնեմ և երթամ։ Կարծեմ թէ խելքիդ ևկար է։

Էբէնէ.— Սա քեզի մէկ ոսկի, մէկ ու կէս ոսկի, երկու ոսկի, ի՞նչ կ'ուզես նէ տամ, մնտուկդ առ և գնա՛։ Այո՛, չատ աղէկ սպասուհի մ'ես, կերակուրներդ ալ համով են, բայց ի՞նչ ընեմ, կինս... կինս կ'ինաթէ... կասկած ունի։ Ես երեսդ անգամ նայած չունիմ, սատանան կնոջս փոքը մտեր է։ Հիմա՛ երեսը մտքէն հանէ։ Դուն ալ չես ուզեր որ քեզի համար տունս դժոխք գառնայ, ուստի ձգէ գնա՛. կ'ուզես նէ երթամ կասք մը բերեմ։

Սպասուհին.— Շատ աղէկ, Պարոն, հիմա կ'ելնեմ։

Էբէնէ.— Այո՛, այո՛, չատ չնորհակալ կ'ըլլամ։ Դուն ալ տեղ ըլլաս, ասանկ պետի բնես. ասպա թէ ոչ հանգիստ չկայ։ Ուսպառ հագիր, հոգ մի՛ ըներ, երեսս անդին կ'դարձնեմ։ Իրաւ որ կնոջս բոքը ծաղրելի է, անլրատ է, բայց ի՞նչ ընեմ, վերջապէս կինս է։

Սպասուհին.— Զըլլայ որ ինձի համար գէշ խօսի, ես բերանը կ'պատռեմ հա՛։

Էբէնէ.— Հիմա ա՛ռ սա կօշիկներդ ալ հագիր, ես ալ երթամ գուրը բանամ։

Կինը (վոթրվ)։— Մինչեւ որ մտաւիը չնայիմ, մի՛ թողար որ երթայ։

Դ. ԼՕՐԱՍՏԱՆԵԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ ՈՒ ԴՊՐՈՑՆԵՐ Ի ԿՈՎԿԱՍ

ՏՓԳԻՍ, Մայիս 26

*** Մի քանի անգամ է որ Տփղիս կ'երթամ կուգամ և դեռ չէի տեսել Բազասանական պալին ու Օրիորդաբոյսի պատկերը։ Իմ մտերիմ բարեկամներիցը Պ. Պ. Ս. Մրջեան Յովհաննիսեանը Պաքուէց եկել էր Տփղիս։ Մի ուրիշ ծանօթիս՝ Պ. Տէր Յարութիւնեանի հետ գնացինք բազասանական այգին։ սա մի հիանալի ծաղկանոց է և գանազան ծառեր են տնկուած։ Տեսնողը չի ուզեր դուրս գալ պարտեզից։ Բոլոր ծառերի և ծաղիկների վրայ փոքրիկ տախտակներ կան՝ անուն մէկի մնունը գրուած թէ՛ ծառերի և թէ ծաղիկներուն (*)։ Այդտեղ կան ժողովուրդ առաքուածից մինչեւ ներկայ հարուստները։ Ամէն մէկին անունը գրուած է։ Այդտեղ կայ արեւմտեան կողմը մի ջրվէժ, որ հրանալի տեսարան է ներկայացնում։ Այս տարուանից սկսել են այդ այգին մեծացնել, մինչեւ Պարսիկներու գերեզմանատունը, որ բուսարանական այդտ ձորի հարաւային կողմն է։ Մի օր այդտեղ տեսնելով հետեւեալ օրը գնացինք Օրիորդաբոյսի այգիները։ Զարմանալի ուրախ տրամադրութիւն ունեցող մարդիկ են Տփղիսցիք։ Ամէն այգում գինետուն կայ, խաղեր կան, այգիներում նստած քէֆ անողների թիւն անհամար է։ Հեռուստեսիլն, զուռնա—դհոլ, պար, երգ և այլ ուրախութիւն։ Քէֆի վերջ սեռնում էք երեկոյները մտերը վառուած (մեղրամոմ), մի մեծատարածի վրայ դնում բազմաթիւները դարսած, մի ուրիշ ձևուին եղջիւրներ, տրծաթեպատ. գինիներով լըցուած՝ միմեանց կենաց խմելով տուն են գնում։ Ինչ խնդիր, ինչ ուրախութիւն. գարունը որ սկսում է՝ Տիղիսցին ուխտերի ժամանակ ուխտաւորին է գնում, իսկ ի օրերը Օրիորդաբոյսում քէֆ է անում։ Իմ բարեկամս Պ. Ա. Յովակիմեանը զ'արմացել էր այդ սեսարաններին սենելով,

(*)։—Բուսարանական այգում, ծաղկոցի մէջ կայ մի խաչարձան, և գրուած Ռուսի թուականը։ Կար վրան վառած մոմերի համար տեղ։

մանաւանդ նրանց կրօնական ջերմեռանդ հատաւորը։ Այդ քէֆերը չարունակում են մինչեւ ձմեռը մտնելը։

***

Առաջիկայ Մեպտեմբերի 28ին, սրբալոյս Միւռոնի օրհնութիւնը պիտի կատարուի։ Երանի՛ կ'լինէր, Պ. Ազ. Մանթաչեանը մի քանի տարի առաջ վերանորոգել տուած լինէր Տաճարը, Ս. Էջմիածին։ Արդէն Պ. Ազ. Մանթաչեանի փեսան մի քանի ճարտարապետների հետ գնացել է Ս. Էջմիածին և բոլորը մանրամասն քննել են և վերադարձել Տփղիս և ներկայացրել Պ. Ազ. Մանթաչեանցին, որ խոստացել է օրըստ ծախս ըլլայ, այնքան գումար տալու։

Հին Ղազարապատն արդէն քանդել են։ Ս. Միւռոնի սանի օրը չատ գնացողներ կը լինին, բայց նոր Ղազարապատը բաւական չէ մանաւանդ հին Ղազարապատը քանդել են։

Անցեալ Նոյեմբերին իմ ճանապարհորդութեանս ժամանակ գրել էի որ Ս. Էջմիածնում վանական տեսչութեան նախագահ Դևոնդ եպիսկոպոսը իւր եղբայր Մելքիսէդին Վանքի հրապարակը տուել է 150 րուբլով երեք տարի ժամանակի, որ վանքը 3 տարում կորցնում է 1500 րուբլի։ Ս. Սիւնեաց նախանգամ Սրբատաչէս արքեպիսկոպոսը, Մակար եպիսկոպոսը և Սչոտ վարդապետը հրաժարում են վանական տեսչութեան, իսկոյն արձակում են Մելքիսէդ Յովակիմեանցին. իսկ մի եպիսկոպոս, մի տեսչութեան վարդապետ ձեռնադած են մնում, այսինքն վանական տեսչութեան նախագահի քէֆին չեն կպում։ Երանի կ'լինի որ Սիւնեաց անցաւները ամէն մի լրագրական տեղեկութեան խնդրն այսպէս ուշ դարձնէին և կարգադրէին։ Ուրախ ենք, որ Տեղապահ Տ. Արիստակէս արքեպիսկ. Ը, Մակար Սրբազանը և Սչոտ վրդ. Ը Վանքի չարերը նկատի առնելով՝ մեր հաղորդածների համաձայն Մելքիսէդ Յովակիմեանցը արձակել են։ Ուրախութեամբ արձանագրում ենք այդ լուրը։

90 թուականիս ի վեր, Ս. Էջմիածնի միաբաններից սանձք ինքնագլուխ Ս. Հռիփսիմէի, Շողակաթի և Գայիանէի Վանքերի Վանահայր են նշանակում. երեմիա եպիսկ. Ս. Հռիփսիմէի Վանահայր էր նշանակուել, մնաւ. նրա տեղ նշանակուեց նրա փոքրաւորը, Սգամ Վարդապետը։ Յաւելի եպիսկոպոս Մալաքեանն հեռացրել է Սգամ վարդապետին, ինչքն իրեն նշանակել է Ս. Հռիփսիմէի վանահայր։ Շողակաթի Վանքի վանահայր է Սբրիտակէս եպիսկ. Սեդրակեան, որի տեղ կառավարում է Սահակ Ամատունի վրդ.ը։

Արեւն վրդ.ը Տփղիսի կոնսիստորիայի նախանդամութիւնից դրաժարեցրել են, տեղը նշանակել Տիրայր վրդ.ը, որ երկու չաբաթ է որ ժամանել է իւր պաշտօնատեղին։

Բարեբեր Տիկին Նազիբեանը, որ ամէն կողմը, այ և ձախ բարերարութիւններ է անում. այս օրերս քաղաքային վարչութեան տուել է մի քանի հարիւր սաժէն (1 սաժէն հաւասար է 3 կանգունի) հող, Դեռատեղեաց, ուր մի որ և է քաղաքային դպրոց բաց անեն։ Քաղաքային Վարչութիւնը սիրով ընդունել է այդ նուէրը։ Աւելի կ'ունենայ ազնիւ Տիկին կատարելնէ Նազիբեանի կոակի պատճէնը ուղարկելու, որ չատ հետաքրքիր է։

Խաչատուր Թումայեանի գործակալ և պաշտօնակից Փիլոմենոսը այսուհետ էր, որ կարօտ և աղքատ տղաքներ էր պատրաստել Լիմասն տանելու, բայց չյաջողեցաւ և այսուհետև հեռացաւ, որ Հաւատարիմ էր մնացել։

ԲԱԽՏԻ ԽԱՂԵՐՈՒՆ ՁՈՀԵՐԸ (46)

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ԻՏԱԼԵԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Ե.

=Հոգ չէ, հոգ չէ, պատասխանեց խեղճ Բարմէլա, յուզմունքն դողդղալով։ Եաւիտենական Հայրն առողջութեամբ հատուցանէ ձեզ ինչ որ կ'ընէք ինձ համար։

—Աղէ՛կ, աղէ՛կ, եղբայացուց Տօնիա Քօնչէդդա աչխատութեան սկսելով։ Բայց առաջքնէ կ'իմացնեմ քեզ որ պիտի ծախեմ օղերը, եթէ տասն ֆրանքը չհատուցանես։

=Մի՛ վախնաք, մրմռաց Բարմէլա մնկնելով։

Պահ մը երկու քոյրերը առանձին մնացին։—Օղերը 12 ֆր. կ'արժեն, ըսաւ Բաղէրինա, որ սաբ աչք մ'ունէր։

=Ճիշտ է, ըսաւ Տօնիա Քօնչէդդա, բայց Բարմէլա պիտի վճարէ։ Բարի աղջիկ մ'է։

Նորէն զանգակի ձայն լսուեցաւ։ Դանդաղկոտ քայլեր լսուեցան, և յետոյ աղմուկ մը՝ նախասենեկին մէկ անկիւնը գետին գրուած մետուկի մը աղմուկին պէս և երկու քոյրերուն առջեւ երեւցաւ հշկանարկ Միքէլէ, գալարուն, կուզ, մէկ կողը վեր եկած, իբր թէ տակաւին կ'կըռէր տուփը։ Ողջունեց սպաներէն լեզուաւ ըսելով։—Լա ֆօքրա պոճա էրաչե, մինչ ոսկրաձիգ ծերուհիի իր դէմքին հազար խորշոմները կարծես նոյնքան չարանիւթ մտածումներ կ'պարունակէին։ Բոլորն ալ անոր երեսը նայեցան համբերութեամբ սպասելով որ խօսի։—Զեռնոց ձեռղ գործաւոր կաէդանօ կալիէրն է որ հոս ղրկեց զիս, ըսաւ։

=Աղուոր Սիմեօր մ'է ան, ըսաւ Տօնիա Քօնչէդդա թողնելի փոքր երկ մը դնելով իր մատնոցին մէջ որ քիչ մը լայն էր։

=Ա՛հ, եթէ չթողուբ որ ուրիշները խօսին, իրար պիտի չհամնայք երբեք, աւելցուց կողը փիլիսոփայաբար։ Կաէդանօ չատ երանասպարտ է ձեզ, բայց դուբ գեղնի կին մ'էք, ուրուն չի պակսիր դատողութիւնը, և պիտի ներէք իր թեքութիւններուն։ Բէ՛հ, ինչ որ մեկ սարսուռ մէջ չըլլար, կ'ըլայ մէկ օրուան մէջ, և ձեր չապատած առնոը, կաէդանօ հոս պիտի ըլլայ դրամով։

=Այո՛, այո՛, ըսին երկու քոյրերն հեգնօրէն։

—Եւ յետոյ, պիտի տեսնէք։ Բայց ես հոս եկած եմ իմ մեկ գործիս վրայ խօսելու համար։ Փառք Աստուծոյ, կաէդանօ նոյնն ալ պիտի արհեստ մը կ'բանի՞ր։ Բաթէ Անեէլիսի մօտ եմ, ի Բարիզ, և պարծանք չըլլայ, բայց Նաբոլիի լաւագոյն արհեստաւորներուն կօշիկները կ'ներկեմ։ Ինչ որ կ'ուզես չահիլ, կ'չահիմ։ Ես կ'ծաղրեմ չբաւորութիւնը։ Երբ անդերեզաւ գրան կամարին տակ կ'նստիմ, արհամարհանքի մէջ, և որքան աւելի ցեխ ըլլայ փեղոյին մէջ, այնքան աւելի կօշիկ կը ներկեմ։ Օ՛հ, գեղանի Տիկիններս, եթէ գլուխս աղաղոր ըլլար, հիմա Սիմեօր մը պիտի ըլլայի։ Այժմ մեծ, բայց մեծ գործ մը մտածած եմ զոր ի գլուխս հանելու համար գումարի մը պէտք ունիմ, և ոբովհետեւ դուբ այսպիսի ծառայութիւններ կ'մատուցանէք մարդոց, եկայ որ սակարկութիւն մ'առաջարկեմ ձեզ։ 40 ֆր.ի պէտք ունիմ, չաբաթն երեք ֆր. տոկոսով։ Եւ ասիկա, մինչեւ որ սեմնեմ ծախսիս չափը, դի այն ատեն պիտի հատուցանեմ ձեզ դրամագլուխս և տոկոս, և ապէ գաս, հիանալի նուէր մը պիտի ընեմ ձեզ։

=Մի՛ նեղուիք, ըսաւ Տօնիա Քօնչէդդա հեգնօրէն։

—Եթէ այն դրամն ինձի փոխ չտաք, որուն պիտի տաք, պատասխանեց կաղն յանդգնաբար։ Գիտէ՞ք որ եթէ օր մը ինամ սրճարանին առջեւ, երկու ֆրանք կ'չահիմ։ Նոյն իսկ սարիրէն աչկերտ մը այսքան չի կրնար չահիլ։ Միւս կողմէ այն անկիւնին իմ հարատութիւնս է, իմ խանութս է։ Եթէ առնեմ քանի հանկէ, ասանոյ մ'իսկ չեմ չահիր։ Ուրեմն չեմ կրնար ձեր ձեռքէն խուսափիլ։ Հարցուցէք սրճարարին թէ ո՛վ է Միքելէ։ Ձեր սասկը իմ քովս ապահովութեան մէջ է։ Սրճարան ամէն բան պիտի ըսէ ձեզ։

=Եթէ սրճարան կերթաք ըլլայ ձեզի, սասկը կուսամ, ըսաւ խեղճ Տօնիա Քօնչէդդա։

—Այն ատեն ինձ կուսար, դիտել տուաւ կաղը։ Ո՛չ, ո՛չ, Միքելէ երբեք խաբուած չէ։ Վաղը, Շաբաթ 9ին, սրճարարին ևկէք և անոր խօսքին իւացէք։ Պիտի տեսնէք որ ո՛չ թէ 40, այլ 60 ֆր. կընաք տալ ինձի։ Ես կ'պարտաւոր մ'եմ։ Կեանքս մէկտեղ է, դեռ պանի Տիկիններս։

=Լա՛ւ։ Վաղը կ'տեսնուինք։ Տոկոսը գնաէ՞ք, հարցուց Տօնիա Քօնչէդդա։

—Ի՞նչ որ կ'ուզէք, պատասխանեց կաղը։ Նոյն իսկ գաւաթ մը թէյ, մէկը պզտիկ հացով մը։ Սրճարանին մէջ, տէրն ե՛ս եմ։ Հրաման մ'ունէք ինձի տալու։

=Ազատքներ ըսէք, մրմռացին երկու քոյրերը, մինչ կշկանարկը կ'հեռանար։ Գաղարէ մը ետքը, Բաղէրինա դիտել տուաւ.— Շատ չուտով «Այո՛» ըսիր։

=Սրճարարին երաշխաւորութեամբը պիտի տամ։ Եւ յետոյ կուզ է։ Ասիկա երջանկութիւն կ'բերէ, աւելցուց Տօնիա Քօնչէդդա։

—Եթէ անիկա երջանկութիւն բերէր, վախճան մը դնելու է այս այնքան զբաղդակ կեանքին, յարեց Բաղէրինա որ կամովին կ'ոչընչացնէր իր ճակատագրին վրայ։

=Ի՛հ, ըսաւ միւսն հառաչելով, չունինք էրիկ մարդ մը որ օգնէ մեզ։ Աւոր համար է որ պատասխր ենք մենք մեր ձեռքով ուտելէ մեր գործերը։ Զիչիլօ և Ալիֆոնս երկու ապուշներ են։ Անօգուտ է։

—Ի՞նչ պիտի ընես, մրմռաց միւսը։

Եւ երկու քոյրերը, իրենց աչխատութիւնը ձգելով, և ձեռքերնին կարմիր ծածկոցին վրայ դրած, սկսան մտածել իրենց նեղութեան վրայ զոր մարդու չէին խոստովանիր։ Իրենց նչանակները, երկու բարի գործաւորներ, եղբարք Ծաննաքօնէ, որ կ'սիրէին զիրենք և չէին ուզեր ամուսնանալ, երկու քոյրերուն ի զուր դրած արհամարհանքը, զոր անիրաւութիւն մը կ'նկատէին։

ՏԻԿԻՆ ՄԱԹԻԼՏ ՍԷՐԱՕ

Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ԵՒՐԱՊԵԹԻ (Շար.)

Սահակ եպիսկ.ը խլեցինք Եղիշէ վրդ.ի ձեռքէն, որ արգիլուած էր արևլ խեղճ ազգէկանը: Ես պատճառը իմանալով մի քանի տող Բեհաջէյէի գրեցի, որ Կաթողիկոսարանում պէտք արդարութիւն լինի, խեղճերին պէտք պաշտպանեն են. են.: Այն օրից, որ գրել էի, այս օրերս Երևանից մի ծանուցագիր եմ ստանում, որ մի տիկին ինձ վկայ է գրել, որ ներկայ եմ եղել իրեն Կաթողիկոսարանում ծեծելիս և պէտք մանրամասն պատմեմ: Այդ ծանուցագիրը ստանալով մնացել եմ շուարած, թէ ի՞նչ անեմ: Ինչո՞ւ համար են թոյլ տալիս, ամենքարճակ, որ այսօր դատարան ընկնի նրանց գործերը:

Ինչպէս ասում են, Արսէն վրդ. Տ. Գէորգ արքեպիսկոպոսին մի մեղադրական է տուել, որ այլ ևս չի գնում արտասահման և այլևս չպիտի գնայ: Թէ ո՛րքան ճիշդ է մենք չգիտենք. Բեհաջէյէի Տփղիսի թղթակիցը արդէն մանրամասն ճշտութեամբ գրել է. չենք կարծում թէ Արսէն վրդ.ը մեղադրանք տուած լինի:

Տփղիսում սպասում է Բրօֆ. գիտնական Մառը, որ գալիս է Հայաստանին Ռուսիա, ինչպէս նաև Կովկաս և պէտք Ս. Էջմիածին գնայ եկեղեցական հնութիւնների ուսումնասիրելու. Ն. Գ. Գ. Բ.

ՎԵՐՋ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍԵՐՊԻՈՅ ԴԷՊՔԵՐԸ

Լոնտոնի կառավարական գլխաւոր թերթերն այն մտօք կ'գրեն թէ Բեդար Ա. թագաւոր Տէրութեանց մտ փախաքուած գիրքն ունենալու համար պէտք եղածն ի գործ դնելու է ի պատիժ այն 10ի չափ ընդդապետներու և ուրիշ սպաններու որք գլխերաւն արքայական պալատը մտնելով սպանեցին Ալեքսանդր Թագաւորն ու Տրակա Թագուհին, յետոյ նաև Թագուհիին եղբայրները, և երկրին վարչապետը, պատերազմական նախարարն ու ներքին գործոց նախարարը: Այս գլխաւոր եղեռնագործներուն քանինելի ոճրին ուղղապէս կամ անուղղապէս օգնող զանազան հարկաբաշխներն ու ենթասպաներն ալ պէտք է որ հեռացուին պաշտօնէ, և իրենց յանցանքին աստիճանին համեմատ զրկուին իրենց զինուորական դիրքէն իրաւունքներէն: Այս կերպով միայն Բեդար Ա. կրնայ օրինական ապահովութիւն հաստատել երկրին մէջ, և Սերպիոյ վրայ ծանրացող արատը սրբել: Սերպ եղեռնագործներուն դէմ ամէնէն սաստիկ յօդուածները գրեցին Թայմզ, Մօրնինկ Բօսթ, Սթանտըրտ և Տէյլի Թելէկրաֆ: Ո'րչափ ալ Սերպիոյ բարեկամ ըլլան, Ռուս թերթերն ալ կ'գրեն թէ նոյն ինքն Բեդար Ա.ին շահը կ'պահանջէ բռնութիւն անպատիժ չթողուլ արքայասպանները: Գէթ գլխաւորները պէտք է պատժել և հեռացնել Բանակին վերին տեսչութենէն:

*** Լոնտոնի սերպ դեսպան' ծանօթ գրագէտ և պատմագիր Մ. Միյադովիչ, որ հիմա ասկա գիրքի մը մէջ է, զի այլ ևս պաշտօնապէս չի ճանչնուիր Անգլիոյ կառավարութեան կողմէ, ըստ Թղթակցի մը թէ Անգլիա պատճառ չունէր փութալու ճանչնալու նոր կառավարութիւնն որ կազմուեցաւ ի Պելկրատ: Բայց ինք մտերմօրէն գիտէ թէ' չատ չանցած Սըր Ճօրճ Պօնհըմ պիտի դառնայ Պելկրատ, զինք նոր Թագաւորին քով ի պաշտօնի կարգող վաւերագրերովը:

*** Բեդար Ա. փութաց իր շնորհակալիքն յայտնել Ռուսիոյ և Աւստրիոյ Կայսերաց, զինք պաշտօնապէս ճանչցած ըլլալնուն համար: Բայց Վիեննայի կառավարական թերթերը կ'գրեն թէ մինչև որ եղեռնագործները չպատժուին իրենց արքայասպանութեան զազիր գործին համար, նոր Թագաւորը չի կրնար յուսալ իր դըժբախտ նախորդին վայելած յարգանքը ներշնչել:

*** Պուքրէշի Համալսարանին ուսանողներն և Ռումանիոյ մայրաքաղաքին գլխաւոր երեւելիները կիրակի օր մեծ միթինկ մը կազմելով, եռանդուն բանախօսութեամբք դատապարտեցին Պելկրատի մէջ գործուած արքայասպանութեան ոճիրը, և զինուորական անունին պատուոյն անարժան հռչակեցին եղեռնագործ սպաները, և իրաւունք տուին կառավարութեան' իր զայրոյթն յայտնելուն համար դիւանագիտական ճամբով:

*** Առ սերբ ժողովուրդն ուղղած իր յայտարարութեամբ, Բեդար Ա. խոստացաւ կարգ և կանոն հաստատել երկրին մէջ, հետեւելով իր պապուն' Գարա Ճօրճի ուղղութեան, և իր հօր, Ալեքսանդր Գարաեորկեւիչի չաւղին, որ 16 տարի կառավարեց Սերպիան: Խոստացաւ նաև բանակը բերել հասցնել արժան եղած դիրքին:

*** Սենատին ու Սքուբշթինային միացեալ նիստէն առաջ, ուր Բեդար Ա. օրինական երդումն ըրաւ, եկեղեցական համառօտ պաշտօն մը կատարուեցաւ, և պաշտօն վարեց Պելկրատի Մետրապոլիտը, ուրիշ երեք եկեղեցականներու հետ միասին: Ժողովին մէջ ալ երդման բանաձեւը կարդաց Մետրապոլիտը, կարճ աղօթք մ'ընելով: Երդումէն ետքը Մետրապոլիտն օրհնութիւն տուաւ, և ժողովին ազգային երգն երգեց ըստ սովորութեան:

*** Երդման արարողութենէն ետքը տեղի ունեցած զօրահանդէսին 5,500 զօրք մասնակցեցան, բայց օտարաց կողմէ միայն Աւստրիոյի, Մաճառ և Ռուս զինուորական կցորդները ներկայ էին: 6րդ, 7րդ և յաջորդ գունդերուն ալ անցան թագաւորին առջևէն:

*** Ռումանիոյ Թագաւորին եւ առաւտն պատուանշանները զոր տուած էր կարգ մը սերպ սպայից, որք այս օրերս անփառ հեռագիր մը ղրկած էին Պուքրէշ, Կարոլ Թագաւորին սերպիական 6րդ զօրագնդի պատուակալ գնդապետութենէն հրաժարականն տալուն առթիւ: Ինչպէս յայտնի է, այս 6 րդ զօրագունդ գլխաւոր մասնակցութիւնն ունեցած էր թագաւորին ու թագուհիին սպանելու եղեռնական գործին մէջ:

*** Տրակա Թագուհիին քոյրերն երկու օր Վիեննա կ'անցնին, Զուիցերիա գալով, և անոնց երիցագոյնը Տիկին Բեդրովիչ իր ունեցած գոհարեղէնները ծախեց, ճամբու ծախքը ճարելու համար: Ասկէ ալ հասկցուեցաւ թէ ո'րչափ անհիմն էր Պելկրատի մէջ տարածուած զրոյցը թէ հանգուցեալ Թագուհին մեծ գումարներ տուած էր իր քոյրերուն' պետական գանձէն առնելով:

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ ԵՒ ԲԵԴԱՐ Ա. ԳԱՐԱԵՈՐԿԵՒԻՉ

Աւստրիա բնագրէն այն փրանսերէն հեռագրին որով Վիլհէլմ Կայսր դառնաջինն փութաց շնորհաւորել Բեդար Ա. Գարաեորկեւիչի գահակալութիւնը.

Առ Նորին Վեհափառութիւն Բեդար Ա. Թագաւոր Սերպիոյ.—Պելկրատ.

Ստացայ այն զեկուցումն որով Ձեր Վեհափառութիւնն ինձ կ'իմացնէ իր բարձրացումն ի գահ Սերպիոյ: Ի նկատ առնելով այս զեկուցումը, սիրելի է ինձ հաւատալ թէ Ձեր Վեհափառութիւնը պիտի հաճի ընձեռել իր աջակցութիւնն որպէս զի անցեալին մէջ Գերմանիոյ և Սերպիոյ միջև կեցող բարեկամական յարաբերութիւնք անխզելի մնան և այսուհետև ալ զարգանան, և կ'մաղթեմ որ Ձեր Վեհափառութեան թագաւորութիւնը խաղաղութեան և յառաջդիմութեան դարաշրջան մը ըլլայ Ձեր Թագաւորութեան համար:» ՎԻԼՀԷԼՄ

*** Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ Իշխանը շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց Սերպիոյ Թագաւորին, որ փութաց իր շնորհակալութիւնն յայտնել:

*** Լոնտոնի սերպ դեսպան Մ. Միյադովիչ, որուն հետ դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզած էր Անգլիա, իր հրաժարականը տուաւ Սերպիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Գալճէվիչի: Մ. Միյադովիչ իր հրաժարման պատճառը չի յայտներ, բայց կ'հաւանի իր պաշտօնին վրայ մնալ մինչև որ իր յաջորդն անուանուի:

*** Բեդար Ա. Գարաեորկեւիչ երբ Պելկրատ հասաւ, ընդունեց ամբողջ վարչութեան հրաժարականը, բայց նախորդ Վարչապետ Մ. Ավագումովիչի յանձնեց նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը: Մ. Ավագումովիչ ալ իր դահլիճին մարդիկը պահեց իրենց պաշտօնին վրայ, և Թագաւորն հաւանեցաւ:

*** Անցեալ Ուրբաթ, միջօրէէն ետքը, Բեդար Ա. Նոր պալատն մէջ իր առաջին ընդունելութիւնն ըրաւ դեսպանական մարմնոյն: Միայն ներկայ էին Ռուսիոյ և Աւստրիոյ դեսպանները: Թագաւորն յոյս յայտնեց թէ Աւստրիա և Ռուսիա լաւագոյն յարաբերութիւններ պիտի տածեն Սերպիոյ նոր կառավարութեան հետ: Ցետոյ զատ զատ խօսակցեցաւ աւստրիական դեսպան Մ. Տումպայի և ռուս դեսպան Մ. Չարիքովի, և անոնց ընկերացող դեսպանական բարձր պաշտօնատարներուն հետ:

*** Վիեննայի սերպ դեսպան Մ. Բիւզիչ անցեալ Ուրբ. օր Աւստրիոյ Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոմս Կոլուխովսքիի ներկայանալով, պաշտօնապէս ծանոյց Բեդար Ա.ի գահակալութիւնը:

*** Ի պատիւ Թագաւորին թատերական չքեղ ներկայացման միջոցին, հրաւիրագիր ունեցողները միայն կրնային ներս մտնել: Դահլիճը կ'զարդարէին սպաները, երեսփոխանները, ուսուցիչներն և բարձր պաշտօնատարները, դեսպանական օթեակին մէջ նախորդ բարձրաստիճան պաշտօնատարները, առաջին կարգի օթեակներուն մէջ արդի նախարարները, գործոն ծառայութեան մէջ գտնուող զօրավարներն և դեսպանական մարմինը (Ռուսիոյ և Աւստրիոյ դեսպանները միայն): Օտարազգի թղթակիցներուն համար հինգ օթեակ յարգարուած էին: Ժամ 9. 15ին Թագաւորն երևցաւ, և ընդունուեցաւ ջերմ ծափերով: Երեք անգամ խոնարհելով շնորհակալ եղաւ: Թագաւորին աջ կողմը կ'գրաւէր վարչապետ Մ. Ավագումովիչ և ձախ կողմն արտաքին գործոց նախարար Մ. Գալճէվիչ: 24 կիներէ և 32 այրերէ բաղկացեալ խումբ մը նախ երգեց «Ողջոյն առ Թագաւորն»: Ապա սերպիական ուրիշ հին երգեր ալ երգուեցան:

*** Ալեքսանդր Թագաւոր կ'թողու քանի մը կալուածներ, բայց դրամ' ոչ: Ծարդ 400,000 ֆր. պարտքն ձգած է: Բեդար Թագաւոր իմացուց Նաթալի Թագուհիին թէ հին Պալատին մէջ գտնուած բոլոր բաներն իրեն կ'վերաբերին: Ն. Վեհափառութիւն փափաք յայտնեց նաև որ Ալեքսանդր Թագաւորին մարմինը Թաղուած եկեղեցիէն հանուելով Օպրէնովիչներուն ընտանեկան դամբարանը թաղուի: Թագաւորն յայտարարեց թէ ծախքերն ինք պիտի հոգայ: Թագաւորին այս բարձր ձանքը լաւ տպաւորութիւն ըրաւ ժողովուրդին բոլոր դասակարգերուն վրայ:

*** Դանիոյ արքունիքն որոշեց 15 օր սուգ պահել Ալեքսանդր Թագաւորին և Տրակա Թագուհիին համար:

*** «Բէչթէր Լոյտ» կ'մանայ թէ Բեդար Ա. Թագաւորին մասնաւոր քարտուղար և ազգական Մ. Նէնատովիչ ի մտոյ զբաղիլ պիտի երթայ, Թագաւորին տունը պատրաստելու համար, և Պելկրատ առաջնորդելու անոր աղջիկը' Ելենա Իշխանուհին, ինչպէս նաև կրտսեր զաւակը' Ալեքսանդր Իշխանը: Թագաւորին հրամանաւ կանոնագիր մը պիտի պատրաստուի որոշելու համար արքայական գերդաստանի ազգականութեան աստիճանները, և ճշդելու համար Թագաւորին ազգականներուն պարտքերը, իրաւունքներն և տիտղոսները:

*** Բեդար Ա.ի հետ Պելկրատ ժամանեց փրանսացի վաղեմի սպայ մը' որ 1870ի փրանքօ-գերման պատերազմին ատեն անոր կեանքն ազատած էր: Բեդար Գարաեորկեւիչ այդ միջոցին կամաւորաբար ըսած էր նոյն սպային. «Եթէ օր մը Թագաւոր ըլլամ, զքեզ արքունիքս մարէշալ պիտի կարգեմ»:

*** Բարիզէ կ'գրեն Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի թէ Սերպիոյ դէպքերուն իրիկունն իսկ Բարիզէն խիստ գեղեցիկ չըջազգեստ մը ճամբայ հանուած էր Տրակա Թագուհիին համար' որուն անհամբեր կ'սպասէր: Այդ չըջազգեստը տասնըմէկ գոյներէ բաղկացած է և ժեծարժէք ժանեակներով զարդարուած: Այս չըջազգեստը ձգուած է Թագուհւոյն դագաղին վրայ:

*** Քանի մը օրէ ի վեր Սերպ սպաները բազմաթիւ նախատալից նամակներ կ'ընդունին Գերմանիայէն: Ոմանք անանուն են, և անոնուն սպաներու ուղղուած, իսկ այլք ստորագրուած, և զանազան գունդերու սպաներուն ղրկուած: Շատ նախատալից ոճով գրուած են նամակները:

*** Սերպիոյ արդի դահլիճը պաշտօնին վրայ պիտի մնայ մինչև Սքուբշթինայի ընտրութեանց ժամանակ: Զրոյց կայ թէ հանրօգուտ շինութեանց նախարար գնդապետ Մաշին, անխիղճ եղեռնագործներուն պարագլուխներէն մին և վարիչը, պիտի հրաժարի:

ՖՐԱՆՍԱ.—Թան և Տէպա անցեալ Դշ. օրուան Սակարանին մէջ փրանսական 3% Ռանդին 30 սանդիմ մէկէն իյնալը կ'վերագրեն Դշ.ի Երեսփ. Ժողովոյ նստին մէջ Դահլիճին ու մեծամասնութեան բռնած խիստ ընթացքին: Միաբանութեանց և Մայրապետաց դէմ մեծամասնութեան ցուցուցած կիրքն արտաքոյ կարգի էր: Ցանձնաժողովոյ տեղեկաբեր Մ. Պիւիսոն ըսաւ. «Զգիտի թող տանք որ Միաբանութիւններ այսպէս լուծուելէն և ցրուելէն ետքը վերահաստատուին քաղաքներու և գիւղերու մէջ, և տղայոց ուսուցման սուտ խօսիլ:» Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը թէ' աջակողմեան թէ ձախակողմեան, անմիջապէս բողոքեց այս անպատուաբեր բացատրութեան դէմ, և տեսնելով որ տեղեկաբերն իր խօսքն ետ չառներ, ընդդիմադիրք սկսան երգել Մարսէյէզը, որուն նախարարական մեծամասնութիւնը պատասխանեց' երգելով Ընկերվարականաց կամ Գործաւորաց Բանուորաց երգը, և աւելի ծայրայեղներն ալ սկսան երգել գրօ-սարկաւորներուն ամենավերջին երգը, Եկ'ա՛ռ, Բո-ք'ա՛ռ, եկ'ա՛ռ: Այդ մասին այնքան չատացաւ որ Մ. Պիւիսոն ստիպուեցաւ մեկնիլ ամպիոնէն: Լոնի անկախ հանրապետական երեսփոխան Մ. Էնեա մերժեց տեղեկաբերին նախատական խօսքերն ուսուցչական Միաբանութեանց դէմ, և ըսաւ թէ ինք նախանձուր կ'ուզէ մնալ այնպէս ժողովէ մը ուր Մ. Պիւիսոն այդ աստիճան վիրաւորիչ խօսքեր կրնայ զրուցել, և ետ առնելու չի հակադրուիր: Հարիւրի չափ երեսփոխաններ ալ հետևեցան Մ. Էնեաի և մեկնեցան ժողովէն: Ուրիշ չափաւոր հանրապետականներ ալ կեցան, պատասխանելու համար տեղեկաբերին, բայց մեծամասնութիւնն աղմուկ յարուցանելով և գրասեղաններուն վրայ զարնելով, չուզեց մտիկ ընել: Ասոր վրայ, մնացեալ չափաւոր հանրապետականք ալ մեկնեցան, և բողոքագիր մը խմբագրեցին մեծամասնութեան վարմունքին դէմ, որք ամենևին չեն յարգեր օրինական ազատութիւնը: Նոյն իսկ կառավարական Թան Երեսփ. Ժողովոյ մեծամասնութեան վարմունքը կ'դատապարտէ: Մեծամասնութիւնն իբր թէ Միաբանութեանց դէմ Փրանսացիներուն օրինական ազատութիւնը պաշտպանել կ'ուզէ, բայց ինքն իր մէջ իր դաւանանքը չի յարգեր: Միաբանութիւնները կ'ցրուէ և դպրոցները կ'առնէ Միաբանութեանց ձեռքէն, չատ լաւ: Բայց ինչո՞ւ համար կաթոլիկ ծնողքներուն անհնարին կ'ընէ իրենց զաւակներուն կաթոլիկ կրթութիւն մը տալ իրենց ծախքով, ո'ւր որ ուզեն: Ինչո՞ւ համար անհատապէս ալ կ'հալածէ կ'տարամերժէ նախկին Միաբանութեանց անդամներն որք քաղաքենակ կամ աշխարհիկ կղեր դարձած են այլ ևս:

ՎԱՂԱՄԵՌԻԿ Մ. ՔԱՌՆՈՅԻ յեղակարծ մահուան տարեդարձն ըլլալով Ցնս. 24, Դշ., Մ. Լուպէ իր գլխաւոր պաշտօնէից ոմանց հետ Բանթէոն գնաց, և պսակ մը դրաւ անոր գերեզմանին վրայ:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆ.—Փրանսացիք Հապէշ կառավարութենէն արտօնութիւն ստացան կառուղի մը շինելու Աւէտի երկաթուղւոյն վերջին կայանէն մինչև Հարար, որ 60 քիլոմէթր հեռու է: Երեք հարիւր գործաւոր կ'աշխատի այս գործին: Բացումը կատարուեցաւ նաև մինչև Ատիս Ապապա երկնցուած փրանս. հեռագրաթելին: Փրանս. դեսպան Մ. Լակարտ և Մենելիք Կայսեր Զուիցերիացի խորհրդականն Մ. Իլկ Եւրոպա մեկնեցան:

Մ. ԼՈՒՊԷ Ի ԼՈՆՏՈՆ.—Էտուարտ Թագաւոր չորս հետեւորդ ընտրեց Մ. Լուպէի համար, ասոնք են. Լորտ Հաու' սենեկապետ, հարիւրապետ Ֆորտէսքիու' ախոռապետ, և Բարիզի անգլիական դեսպանատան նաւային ու զինուորական կցորդները: Էտուարտ Թագաւոր Վիքթորիա կայարանին մէջ պիտի ընդունի Մ. Լուպէն: Մ. Լուպէ Լոնտոն հասնելուն յաջորդ օրը պիտի այցելէ Փրանսական հիւանդանոցը, Փրանսացի վարժարաններուն տունը. իրիկուան' փրանսական դեսպանատան մէջ պիտի ընդունի Թագաւորն և Թագուհին: Ցաջորդ օրը Մ. Լուպէ պիտի ճաշէ անգլ. արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնստաունի հետ: Մ. Լուպէ երբ Տովր հասնի, նաւամատոյցէն մինչև կայարան զօրքերը բարեւի կեցած պիտի ըլլան: Փրանսական յածանաւը կանգ պիտի առնէ «Կալլէսի Իշխան» կոչուած տեղը, ուր ծովը բաւականաչափ խոր է:

*** Մ. Լուպէի այցելութեան ամէնէն փառաւոր մէկ հանդէսը պիտի ըլլայ Միջնաքաղաքին Պալատին մէջ տրուելիք հացկերոյթը: Հանրապետութեան նախագահը գլխաւոր ուղիներէն անցնելով պիտի երթայ Միջնաքաղաք, որով ըստ կարելւոյն չատ անգլիացիներ պիտի կրնան դիտել «The French President's visit to the City»ն: Անգլիական ամէն դասակարգերն ալ չահագրգռող բանը Միջնաքաղաքին մէջ տրուած այս կոչունքն է, զի վերջապէս արքայական Պալատան, դեսպանատան, Լորտ Լէնստաունի պաշտօնատան մէջ տեղի ունենալիք հացկերոյթները, Օբերայի ներկայացումը, Պըքինկէմի Պալատան պարահանդէսն այնպիսի դէպքեր են որ աւելի ազնուական դասակարգը, դեսպանական մարմինն և Պետական բարձր պաշտօնատարները չահագրգռելու յատուկ կ'ընծային: Մ. Լուպէ խիստ խանդավառ ընդունելութիւն պիտի գտնէ Միջնաքաղաքին մէջ: Իր անցնելիք փողոցները փառաւորապէս պիտի զարդարուին: Կիլտօլի Պալատը փրանսական և անգլիական դրօշներով պիտի պճնազարդուի արտաքուստ, իսկ ներքին կողմը, անգլիական և փրանսական դրօշակներով խուրձեր պիտի կազմուին: Լորտ Քաղաքապետն ու Քաղաքապետուհին այցելութեան օր' (Ցուլիս 7) Կիլտօլ պիտի երթան և անմիջապէս մասնաւոր սրահը պիտի անցնին, ուր պիտի ընդունուին նաև նշանաւոր անձնաւորութիւնք, մանաւոր բանկերու վրայ: Արքայական ընտանիքին անդամք դանէն պիտի ընդունուին Լորտ Քաղաքապետէն ու դատաւորներուն կողմէ: Ասոնք պիտի գան մեծամեծները, և է'ն վերջը Մ. Լուպէ' չքախումբով մը. զինուորք չեփոր պիտի հնչեցնեն: Թափորը զօրաց չարքին մէջէն մասնաւոր սրահը պիտի երթայ, ուր հաւաքուած պիտի ըլլան Քաղաքապետական Խորհրդոյ անդամք իրենց համազգեստներն հագած: Ոսկեայ արկղիկի մը մէջ դրուած բարիգալստեան ուղերձ մը պիտի տրուի: Այս հացկերոյթը տեղի պիտի ունենայ մեծ սրահին մէջ:

ՌՈՒՍԻԱ, ՃԱՊՈՆ ԵՒ ՉԻՆ.—Թօքիոյի Կայսերական Համալսարանին վեց բրօֆէսէօրներ արտաքին գործոց նախարարին ուղղեցին յիշատակագիր մը, Մանչուրիոյ խնդրին ընդփոյթ կարգադրման վրայ: Բրօֆէսէօրները կ'յայտարարեն թէ ճապոնական ծովառաղինութիւնք աւելի հզօր են քան այն զինուորական ույժը, զոր Ռուսիա կրնայ մէկ վայրկեանէն միւսը չարժման մէջ դնել: Բայց ասիկա առժամանակեայ գերակշռութիւն մ'է, կ'ըսեն բրօֆէսէօրք: Կ'ափսեն թէ անհրաժեշտ է անյապաղ բանակցութեանց սկսիլ Մանչուրիական և Քորէական խնդրոց վրայ: Բրօֆէսէօրք կ'ըսեն թէ քանի որ Ռուսիա հետզհետէ կ'իւրացնէ զՄանչուրիա, վաղը միւս օր նոյն բանը պիտի ընէ նաև անտարակոյս Քորէայի համար, և այսպէս' դէպ ի հարաւ յառաջխաղացութիւններ պիտի կատարէ:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆՆ Ի ՔԻԼ.—Վիլհէլմ Կայսրն Եշ. օր այցելեց ամերիկեան նաւաբաժինն Քէրսէրճ Ա. կարգի զրահաւորն և մէկ ու կէս ժամու չափ մնաց հոն: Թէ' այս և թէ միւս ամերիկեան նաւերն իրենց մեծ կայմերուն վրայ գերման դրօշ պարզած, 33 թնդանօթ արձակելով ողջունեցին Կայսրը: Ծովակալ Քէդզըրն ընդունեց Կայսրն որ ծովակալի համազգեստ կ'կրէր, և առաջնորդեց անոր Քէրսէրճի ամէն կողմերը: Կայսրը մեկնած ատեն ամէն սպաներուն ձեռքը թօթուելով հրաժեշտ առաւ, մինչ նաւուն զինուորական նուագածուաց խումբը գերման ազգային երգը կ'հնչեցնէր և նաւազները զինուորական բարեւի կեցած էին: Թնդանօթներն 33 հարուածով ողջունեցին Կայսեր մեկնումը:

*** Վիլհէլմ Բ. հետեւեալն հեռագրեց առ Նախագահ Րուզվէլդ.—«Բիլ հասած ատենս ամերիկեան գեղեցիկ նաւաբաժինը բարեւեց զիս և ես հաճոյքն ունեցայ ծովակալ Քէդզըրէն և նաւազներէն ընդունելու. չատ բարեխոսս գաղափարն ունեցած էք այս նաւաբաժինը Քիլ ղրկելու, որով ես ալ այդ պարագային չնորհիւ այցելեցի այսօր Քէրսէրճ չքեղ մարտանաւը և կարողացայ շնորհաւորել նաւապետը, այդ նաւուն գերազանց ամրութեան և չքեղութեան և իր արի նաւազներուն քաջողջութեան համար: Ջերմագին շնորհակալութիւնս յայտնելով, կ'վստահացնեմ զձեզ որ սրտագին սիրով ընդունեցինք այդ նաւաբաժինն և կ'յուսամ որ չատ հաճելի պիտի կրնանք ընել անոր մեր մէջ անցուցած օրերը: Մեք ամենքս ալ պիտի ջանանք կարելին ընել, որպէս զի այդ նաւաբաժինն ընտանի զգայ ինքզինք մեր մէջ ի փոխարէն այն բարեացակամ ընդունելութեան զոր Միացեալ Նահանգաց քաղաքացիք ընծայեցին եղբօրս:

ՎԻԼՀԷԼՄ Կ. Թ.»

Մ. ՎԻԹԹԷ, Քիշնեւի վաճառականներու կողմէ, մէկ քրիստոնեայէ և երկու հրեայէ բաղկացած պատգամաւորութիւն մ'ընդունեց որ զանազան խնդրանքներ մատոյց, որոց գլխաւորներն են փոխանակագիրներն բողոքուած անձանց վարկին չարունակութիւնը, փոխանակագրոց համար վճարման պայմանաժամին երկարացումը և վարկէ նպաստաւորուող անձանց թիւին բազմացումը: Նախարարը խոստացաւ կարելի եղածը գործադրել: (Մօսքօ-փօսթ', իբրև հետեւանք Քիշնեւի անկարգութեանց:)

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՆ ՈՒ ՃԱՊՈՆ միջնորդեցին Չինու առաջարկը, որով կ'ուզէ առեւտրական դաշնագիր մը կնքել և դաշնագրին մէջ Մանչուրիան նաւահանգիստներ բանալու մասին գործադրութիւնն առկախ թողուլ մինչև որ առեւտրական պէտքերն ապագային անհրաժեշտ ընեն զանոնք: Բանակցութիւնք տագնապալի դժուարութեան հանդիպեցան և իրենց գտնուած վիճակին մէջ պիտի մնան մինչև որ Անգլիա, Ամերիկա և Ճապոն ճնշում բանեցնեն Չինու վրայ:

ՄԻՔԱՏՈՆ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Ցնս. 24ին պետական բարձրաստիճան անձանց հետ: Հետեւեալ օրն ալ նոյնպէս խորհրդակցութիւնք տեղի ունեցան վարչապետին տան մէջ: Մի կողմէ Ճապոնի ներքին կացութիւնն ու միւս կողմէ Ռուսիոյ հետ Մանչուրիոյ խնդիրը բաւական մտատանջութիւն կ'պատճառեն ի Թօքիօ:

ՔՈՆԿՕՅԻ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ վարչութեան նկատմամբ անգլ. կառավարութեան ծանուցագիրը Դշ. օր ներկայացուեցաւ Պելժիոյ կառավարութեան: Այս ծանուցագրով Անգլիա յօժ բարեկամական եղանակաւ կ'առաջարկէ բարեփոխել Պերլինի դաշնագրին Ա. և Ե. յօդուածները:

ՍՊԱՆԻՈՅ Թագաւորը Քարթակէնայի մէջ այցելեց փրանսական նաւաբաժինն և Ս. Լուի մարտանաւուն մէջ ճաշելով բաժակ առաջարկեց Լուպէ Նախագահին և Փրանսայի համար: Ապա այցելեց անգլիական, աւստրիական և բորդուկէզ նաւերը: Փրանսական դեսպան Մ. Քամպօնի և անգլիական, փրանսական և բորդուկէզ ծովակալներուն Ծովային Արժանեաց պատուանշանին Մեծ Խաչը նուիրեց:

ՕՐԹՈՏՈՔՍ ԵԿԵՂԵՑԻ.—Տիեզերական Պատրիարքարանը Կ. Պոլսէն չըջաբերական մը ղրկած է ռուս Սինոդին, որով կ'առաջարկէ եկեղեցական ժողով մը գումարել եկեղեցական միութեան, Եկեղեցւոյն' Հին Կաթոլիկներուն հետ ունեցած յարաբերութեան և տօմարական բարեփոխման յօժ կարեւոր խնդրոց վրայ խորհրդակցելու: Երեք տարի առաջ ալ Մոսքուայի վախճանեալ Մետրապոլիտն Օրթոտոքս Եկեղեցւոյն ժողովն ի նիստ հրաւիրել ուզեց և այն ատեն այդ հրաւէրն հաւանութեան արժանացաւ ռուս կարեւոր չըջանակներու մէջ, զի կ'յուսացուէր որ ժողովը պիտի կրնար ռուս Եկեղեցւոյն մէջ վէճի տակ գտնուած չատ խնդիրներ լուծել: Ռուս լրագիրներն Ցանաց Պատրիարքարանին այդ չըջաբերականը գոհունակութեամբ կ'ողջունեն: Նովոյէ Վրէմյա գրելով թէ Ցանաց Պատրիարքարանի այս ձեռնարկութիւնը միակ միջոցը պիտի ըլլայ վերահաստատելու միաբանութիւնն Եկեղեցւոյն մէջ, կ'ծանուցանէ թէ եկեղեցական ժողովը մօտերս պիտի գումարուի:

ՉԷՄԲՐԼԷՆԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ, որ ուրբաթ կատարուեցաւ «Սահմանադրական Ակումբին» մէջ, տարի մ'առաջ ծանուցուած էր պաշտօնապէս և գաղթային նախարարին մատուցած մեծամեծ ծառայութիւնները գրուատող ուղերձը պատերազմին վերջանալէն առաջ խմբագրուած էր: Անկարելի է ենթադրել թէ Միութենականաց կողմէ կազմուած այս հանդէս Մր. Չէմպրլէնի մաքսային քաղաքականութեան ի նպաստ եղած ցոյց մ'էր: Մր. Պալֆուր չատ նուրբ դիւանագիտութեամբ մ'ի վեր հանեց սա պարագան թէ հանդէսը կապ ունի անցեալ պարագաներու հետ և խնդրեց որ մաքսային խնդիրն իբրև կուսակցական խընդիր չնկատուի, և անոր վրայ արտայայտուած կարծիքներն անկախ ըլլան այս կամ այն կուսակցութեան քաղաքականութիւններէն: Ցարեց թէ չորս մեծ վտանգներ կան.—Ա. Երկրին' վաճառքներով ողողումը. Բ. մաքսային սակագրոյցի բանակցութեանց մէջ Անգլիոյ անկարողութիւնը. Գ. Անգլիացւոց առանին գործերուն մէջ օտար միջամտութիւնը. Դ. Անգլիոյ և գաղթականութեանց միջև սերտ կապի մը պակասութիւնը: Մր. Պալֆուր ըսաւ. «Ինքիր չէ թէ ժողովուրդին մտանքը պիտի սղի՞ թէ ոչ. զի իրական պատճառ մը չեմ տեսներ թէ ուրիշ տեսակէտներով իմաստուն և գործադրելի համարուած քաղաքականութիւն մը ինչո՞ւ համար անգործադրելի ըլլայ առանց սղցնելու գործաւոր դասուն մտանքը»:—Մր. Պալֆուրի ճառէն իր հետեւած ընթացքին վրայ նոր լոյս մը երեւան չելաւ և իր ճառին վերջիշեալ կարեւոր կէտերէն կ'երեւի թէ անհասկնալի ըլլալու, չափ ամէնուն հետ համակերպող լեզու մը գործածեց: Մր. Չէմպրլէն իր շնորհակալութեան ճառին մէջ հերքեց, ցրեց ընդդիմադիր կուսակցութեան այն ամբաստանութիւնը թէ իր և Մր. Պալֆուրի միջև անդարմանելի հակառակութիւն մը կ'տիրէ. ապա գաղթականութեանց և գաղթային գաղափարներու վրայ գովեստի ընդարձակ ճառ մը արտասանելով ըսաւ. «Տէրութեան դաշնակցային միաւորութեան բարձր նպատակին համար չատ ճամբաներ բաց են: Գաղթականութիւնք յայտարարեցին թէ քաղաքական սերտ եւնեղ կապ մը ներկայ ժամանակիս մէջ իբրև գործադրելի չեն համարեր և գաղթականութիւններէն ոմանք ալ զինուորական վիճակի խնդրոյն մէջ իրենց համար անկախութիւն ունենալ կ'ուզեն: Ուրեմն մեզ կ'մնայ առեւտրական միութիւն մը կազմել մաքսային նախապատուութ-

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄԸ [11]

ԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԾԵՑԵԱԼ ՍՏՈՐՆՈՒԹԻՒՆԸ

Եւ ըսել թէ, թողունք փորձերը, աշակերտներուն սովորաբար թուաբանական խնդիրներէն զատ ուրիշ ճիւղերու վերաբերեալ խնդիրներ լուծել տալու ձանձրոյթն իսկ յանձն չառնուի՜ր: Գիտեմ թէ դասատուն մէկէ աւելի բանաւոր առարկութիւններ ունի ընելիք, որոց առաջինը պիտի ըլլար ժամանակի անբաւականութիւնը: Խճողումը պատճառ եղած է որ դասատուները բաւականանան միայն կարճ ու պատրաստ իրողութիւններ և տարազներ տալով: Եւ յետոյ խնդիր լուծել տալու, փորձ կատարելու համար ինքը, դասատուն, ինքնիր լուծած, փորձ կատարած ըլլալու է, այսինքն մասնաւորապէս պատրաստուած ըլլալու է իր աւանդած ճիւղին համար: Եկու տես որ մեր դասատուներէն ամէն ինչ կ'պահանջենք, ի բաց առեալ իրենց աւանդելիք ճիւղին համար պատրաստուած ըլլալը: Ի՞նչ երեսով պիտի պահանջէինք: Միւս կողմանէ պէտք է կարծել թէ Եւրոպացի մը որ Վօսփորի գեղածիծաղ ափերուն հմայքէն աւելի դիրք չինելու անձուկն մղուած Պոլիս ինկած է, անպատճառ լաւ դասախօս մ'է, մերիններէն աւելի ընդունակ ու պատրաստուած իր ճիւղին: Ցաճախ միակ առաւելութիւնը օտար լեզու մը, իր լեզուն, կարենալ խօսիլն է:

Շատեր, նոյն իսկ գիտական կրթութեան ջերմ ջատագովներ, իրաւամբ կը պախարակեն երկրորդական կրթութեան մէջ ի գործ դրուած դրութիւնը, ուր «վարդապետեան ասացուածքի» հին ոգին է որ կը տիրէ: Դասատուներէն չատերը հին դասական ոգիով սնած ու պատրաստուած են, նորերը, գիտական ոգիով սնած, տակաւին փոքրամասնութիւնը կ'կազմեն: «Մոռցէք, կ'ըսէր օր մը համալսարանական բրօֆէսէօր մը, իր տարեկան առաջին դասաւանդութեան մէջ լիսէէն եկողներուն, մոռցէք ինչ որ ձեզ սորվեցուցած են թութակօրէն»: Եթէ մեր դպրոցականները յարգոյ բրօֆէսէօրին ըսածը կատարեն անկեղծօրէն, հաւատացէք որ իրենց մեծ բան պիտի չմնայ: Հօս անդէն է դիտել տալ թէ մեր տուած մաթեմատիքը ծայրայեղօրէն տարրական է, որ յուսահատօրէն տարրական կ'դառնայ երբ մաթեմաթիք պահանջող բարձրագոյն դպրոց մը մտնելու է մարդ: Այս մասին վիճակագրութիւն մը յօժ չահեկան պիտի ըլլար:

Մ. Ալֆրէտ Ֆուլէ գիտական մէթոտներուն, մանաւանդ մաթեմատիքականներուն, առաւելութիւններուն քով ծանր անպատեհութիւններ կ'գտնէ: Բայց ինքն է որ ուրիշ երկի մը մէջ, խօսելով մաթեմատիքի վրայ, կ'ըսէ. «Այսօր մաթեմատիքը զանց կ'առնուի (դասական բաժնին մէջ), և սակայն տիեզերական գործիքն է այն: Երկրաչափութիւնը մաքրւոյն ճշտութեան, անխեղդելութեան ընդգացումը, անոր կ'մատակարարէ կասկածել գիտութեան մը տիպարը, ստուգութեան վեհաշուք տաճարը կ'ճմլէ զայն:» Այլամերժօրէն մաթեմատիքական կրթութիւն մը անպատեհութիւններ ունի. արդարև այդ տեսակ կրթութեամբ սնած միտք մը հեռու կ'գտնուի իրականութիւններէն: Մաթեմատիքական չինութիւններուն մէջ անհնարինը, պատահականը, անկանոնութիւնները, փոփոխումները գոյութիւն չունենալով, մաթեմատիքական չինութիւն մը ինքնին անիրական է: Պէտք է գիտնալ, և այս ալ փորձառականութեամբ կ'ըլլայ, թէ այդ չինութիւնն մինչև ո՞ր աստիճան իրականութեան կ'համեմատի: Փորձառական և գիտնական գործունէութիւններն այս անպատեհութեան առաջքը կ'առնեն, ցոյց տալով մաթեմատիքական չինութեան և իրականութեան միջև գտնուած հեռաւորութիւնը, որ արդէն այլ ևս մեր զգայարանքներով անըմբռնելի, ու գործնականին մէջ ալ բոլորովին զանցառելի դարձած է: Բայց այս ամէնը չարգիլեր որ մաթեմատիքը դաստիարակութիւնը վարդագրելու ամենաթանկագին միջոցն ըլլայ: «Գիտութիւնները, կ'ըսէ մեծանուն փիլիսոփան, գործնականութեան մէջ եղող տրամաբանութիւններն են»: Անհրաժեշտօրէն ուրեմն պէտք է որ զարգացնենք տրամաբանելու, պատճառաբանելու կարողութիւնները:

Անցնինք հիմա գիտուններուն վըկայութիւններուն: Տօքթ. Հրուարտէլ բըժշկութեան ֆաքիւլթէին պատրաստուելու լաւագոյն միջոցը կ'յայտարարէ դասական—գրական ուսումները. ասկէ կ'հետեւցուի թէ մեծանուն Տօքթորը փիլիսոփայութիւնն անհրաժեշտ գտած ըլլայ բըժիշկի մը համար: Եթէ այս եղած ըլլար իսկ, իր համոզումը պիտի հաստատէ պարզապէս ըսածս թէ մեր երկրորդական դըպրոցներէն իրենց բժիշկներ ու փաստաբաններ պատրաստելու կ'ծառայեն: Զգենք որ Տօքթ. Հրուարտէլի այդ կարծիքը մեր խնդրին մէջ այնքան կարեւորութիւն պիտի չունենայ, քանի որ մեր դպրոցներուն մեծագոյն և իսկական նպատակն ու պարտականութիւնը բժշկական ֆաքիւլթէններու աչակերտ հասցնելը չէ: Աւելի նպատակայարմար ու արժէքաւոր պիտի ըլլար յառաջ բերել ճարտարագործի մը, մեծ արհեստաւորի մը, անուանի վաճառականի մը կարծիքը, որ, բնականաբար, այս մասին ո' և է տարակոյս չկայ, պիտի տարբերէր Տօքթ. Հրուարտէլի կարծիքէն: Անոնց կարծիքը մեր միջավայրին պէտքերուն ալ յարմարելու առաւելութիւնը պիտի ունենար:

Ցարգելի Տօքթորին, ինչպէս և իրեն համամիտներուն համար, սակայն, կարևորութիւն ունեցողը փիլիսոփայութիւնը չէ, ոչ ալ գրականութիւնը, այլ լատիներէնը: Լաւ բժիշկ, լաւ փաստաբան կարենալ ըլլալու համար լատիներէնն անհրաժեշտ է անոնց համար: Այս է անոնց պինդ համոզումը, ու միայն այսչափ: Ապացոյց կ'ուզէ՞ք, տեսէք թէ ինչպէս Զուիցերիոյ մէջ իրագիտական բաժանումէն եկողները, որք գիտական և գործնական կրթութիւն ստացած են, և որք փիլիսոփայութիւնը, որքան ալ համառօտ ըլլայ, կամաւոր ըլլալուն համար, ըրած կամ ոչ, սիրով կ'ընդունուին բժշկական ֆաքիւլթէին մէջ, որովհետև անհրաժեշտ ճիւղը, լատիներէնը, սորված են: Նոյն իսկ Ֆրանսայի մէջ ալ նոյնը չէ՞ պատահած մի՞թէ: Երկրորդական նախորդ դրութեան մէջ դասական բաժնին ալ իր կարգին կը ճիւղաւորուէր և այս' ճիշդ վերջին, այսինքն փիլիսոփայութեան տարին, այնպէս որ բժշկութեան և գիտական ճիւղերու հետեւիլ ուզողները փիլիսոփայութեան ժամերը կ'յատկացնէին մաթեմատիքական և գիտական ուսումներու: Այս չըջանաւարտներն ալ յաջս Տօքթ. Հրուարտէլի և ամբողջ բժշկական ֆաքիւլթէին մեծապէս ընդունակ էին բժշկութեան, որովհետև կարեւորն ու անհրաժեշտը, լատիներէնը, սորված էին: Մինչև հիմա դասական կըրթութեան ստացողները միայն կրնային մտնել բժշկական և իրաւաբանական ֆաքիւլթէները: Այս տարիէն սկսեալ այդ արտօնութեան պատուարն ալ կ'իյնայ գիտական կրթութեան առջև: Բժիշկներն ու փաստաբանները կարող չեղան լատիներէնի անհրաժեշտութիւնն հիմնովին ապացուցանելու յանձնաժողովին առջև, այնպէս որ սա միայն մէկ ձայնի առաւելութեամբ, իր ընդունած հետեւութիւններուն մէջ, չատ Թուլօրէն լատիներէնն չգիտցողներուն առջև փակել ուզեց այդ երկու ֆաքիւլթէներու դռները, զորս Երեսփոխանական Ժողովը մեծապէս բացաւ ամէնուն առջև:

(Շար.) Մ. Ն. ՌՆԱԳԻՑ

Թեան միջոցաւ։ Եւ առիկա կուսակցական խնդիր չէ։ Մաքսային նախապաշտպանութեան դրութիւնը միակ միջոցն է որով կրնայ այս տէրութիւնն անքակտելի մնալ։» Մր. Չէմպըրլէն ապա Դրբադներու պաշտպանութեան խնդիրը ձեռք առնելով ըսաւ թէ կառավարութեան նուիրական պարտաւորութիւնն է մաքսային այս խնդիրն իր ժամանակին յուզել և ոչ թէ յանկարծօրէն, բոր պատրաստ ծրագիր մը ներկայացնել զայն երկրին, կուսակցական խնդրոյ մը ձևին տակ։ Մր. Չէմպըրլէն այս ճառին մէջ, նոյն խնդրոյն վրայ խօսած ամէն ճառերէն աւելի չափաւոր լեզու մը գործածեց, որուն մէջ գրգռիչ դիտողութիւններ բնաւ չկային։ Բայց այս անգամ ալ իր փափաքը նպատակաւոր էր, այն է՝ մաքսային քաղաքականութեան վրայ ըլլալիք քննութիւնը պաշտպանել ազատական ոգւոյն իբրև ճշմարիտ փափաքն և միևնոյն ատեն մաքսային նախապաշտպանութեան քաղաքականութիւնն իբրև միակ օգտակարն ու նպատակայարմարն հաստատել։

*** Համաժողովական ճաշին մասնակցեցաւ նաև ազատ վաճառականութեան ջերմ կուսակից Լորտ Պալֆուր օվ Պըրլէ, բայց ներկայից մեծագոյն մասն իր խանդավառ համամտութիւնով ցոյց տուաւ թէ հաճելի է իրեն մաքսային նախապաշտպանութիւնը, ըստ Չէմպըրլէնեան հրահանգին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՉԻՆ.— Մանչուրիոյ և Նիուչուանկի մասին ռուսաչինական գաղտնի դաշնագրի մը գոյութիւնը կատարեալ իրողութիւն կ'նկատուի թէ՛ Լոնտոնի և թէ Թօքիոյի մէջ։ Կ'հաւատան թէ այդ դաշնագիրը պատրաստ վիճակի մէջ էր Յունիս 20ին, բայց դեռ չէր ստորագրուած։ Չինկ Իշխանին և Չինու ռուս դեսպան Մ. Լէսարի միջև տեղի ունեցած բանակցութեանց յիշատակագիրը Բեդերպուրկ ղրկուած է, և անկէ գալիք հաստատական վերջնական պատասխանին կ'սպասուի ստորագրելու համար։

ՍՈՄԱԼԻ ԱՐՇԱՒԱՆՔԸ որ ցարդ Անգլիացւոց ո՛չ փառք և ո՛չ շահ տուաւ, արդէն մէկ միլիոն ոսկիէն աւելի ծախք պատճառեց։ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնստաուն ամիսներ առաջ յայտարարեց թէ Անգլիացիք նպատակ չունին գերի վարել Մատ Մըլլան, այլ ստիպել զինքն որ ճանչնայ բրիտանական գերիշխանութիւնը։ Սակայն Անգլիացի զօրքերը ցարդ յաջողութիւն մը չունեցան և տակաւ վտանգաւորուած այս կացութիւնը հրամանատարի նոր փոփոխութեան մը պէտքն զգալի ըրաւ Լոնտոնի մէջ։ Ինչպէս ծանուցինք, զօրավար Էկէրդըն վերին հրամանատար կարգուեցաւ Սոմալի արշաւախումբին, և մտադրութիւն կայ նոր ոյժեր աւելցնել անոր վրայ։ Լոնտոնի պատերազմական պաշտօնատունը մեծ յաջողութիւններ կ'յուսայ այս զօրավարին ձեռներէցութենէն, զի մինչև ցարդ Բէչուանի մէջ հրամանատարութեան ատեն իր կարուկ և արգիւնաւոր գործողութեանց պատճառաւ կայուն զինուորական մը ճանչցուած է։ Այժմու նուաղ բախտաւոր հրամանատարը, զօրավար Մէնինկ, որ սակայն վերջերս Տամօդ մատ, Էկէրդընի հրամանին տակ կ'մտնէ, որ ինքն ալ Լորտ Րոպէրդսի հրամանին տակ ծառայած է Աֆղանստանի պատերազմին ատեն անոր Քապուլէ Քանտահար ըրած արշաւանքին մէջ։

ՄԷՆԷԼԻԿ ԿԱՅՍՐՆ 3,000 զօրք ղրկած էր Սոմալի Էմիրին դէմ կռուող Անգլիացիներուն օգնելու համար։ Այս զօրագնդին հրամանատարը, Ղանիազմաչ զօրավար, դանգատեցաւ թէ Մէնէլիկ անգլ. զօրավարն իր ըսած տեղը չգտնուեցաւ, և իրենք Անգլիացիներուն ո՛ւր ըլլալը չեն գիտեր որ անոնց օգնութեան դիմեն։ Լոնտոնի Թերթերը կ'ըսեն թէ անգլ. և հաբէշ զօրավարներուն միջև թիւրիմացութիւն մը պէտք է ըլլայ։

ԳԵՐՄԱՆ ԶՕՐԱԿԱՆՔ.— Կ'յիշուի թէ գերման նաւատորմի նաւազ մը զէն ի ձեռին յարձակեցաւ Նաւային ենթասպայ ազնուականի Ֆոն Ալլէգի վրայ, որ ամօթէն ինքնասպան եղաւ յետոյ։ Նաւաստին 18 ամիս բանտարկութեան դատապարտուած էր։ Վերաքննիչ Ատեանն այս պատիժը բարձրացուց չորս տարուան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ, ինչպէս ծանուցինք երէկ, Երաժշտութեան Տոքդորի պատուակալ աստիճան տուաւ Կալլէսի իշխանուհին։ Համալսարանին Դեր—Վերատեսուչը, որ նոր Տոքդորներն Համալսարանական ժողովին կ'ներկայացնէր, այսպէս ներկայացուց իշխանուհին.— «Լոնտոնի Համալսարանն առաջինն էր որ «իր դուռները բացաւ Մարդկութեան գեղեցկագոյն և լաւագոյն կիսուն։ Ուստի «վայելուչ է որ մեր պատուակալ Տոքդո- «րութեան աստիճաններէն մին ալ տրուի «մեծանուն Տիկնոջ մը, որ արուեստն ունի «հաւատարմութիւն և սէր ներշնչելու, ո- «րուն կեանքն է բարութեան օրէնքը «մարմնացած, որ օժտուած է Գիտութեանց «Գիտութիւնովը որ է իմաստութիւն, «և այն կարեկցութեան զգացումովը որ «բուժիչ արուեստին կէսն իսկ է։ Բայց «այս ամէն շնորհներ ու ձիրքեր միացած «են ներդաշնակութեան մէջ, և հետևա- «պէս, Երաժշտութեա՛ն Տոքդորի աստի- «ճանին համար կ'ներկայացնեմ ձեզ զն. «Արքայական Բարձրապատւութիւն Կալ- «լէսի իշխանուհին։»

ՎԻՔԹՈՐ ԻՒԿՕՅԻ ՏՕՆԸ.— Հանրապետութեան նախագահը ներկայ չպիտի ըլլայ Իւկօյի տան բացման հանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ այսօր ժամը 10ուկէսին։ Այսօր ըստ սովորութեան Նախարարաց ժողով կայ Էլիզէի Պալատին մէջ։ Բայց Մ. Լուպէ հոգը, յարմար առթիւ պիտի այցելէ Վիքթոր Իւկոյի տունը։ Բացման հանդէսին ներկայացուցիչ պիտի ղրկեն Ֆրանսական Ակադեմիան, գրագիտաց և թատերագիրներու ընկերութիւնը, նաև հանդէսին մէջ պատուիրակ պիտի ունենան Գոմէտի Ֆրանսէզ և Լոնտոնի Շէքսփիրեան ընկերակցութիւնը, որուն նախագահը պսակներ և ծաղիկներ պիտի դնէ տան մէջ։ Շէքսփիրի հիացողներուն կողմէ եղած այս ցոյցն անտարակոյս շատ պիտի յուզէ, խանդավառէ նաև Ֆրանսացի մեծ քերթողին հիացողները։

ՏԻԿԻՆ ՍԱՐԱ ՊԷՌՆԱՐ կ'րակի իր կուն Լոնտոնի Ատելֆի Թատրոնին մէջ Դամալիազարդ Տիկինը կ'ներկայացնէր։ 2—3 հարիւր համալսարանական ուսանողներ ղամաղան եղբերով, Բէյք Վօլք պարին եղանակով են. խանգարեցին ներկայացումը։ Հանդիսատես բազմութեան յորդորներն անկարող եղան հանդարտեցնել երիտասարդները, վերջապէս, անոնցմէ մին, որ սպասաւորի մը երկայթ ունէր, Թատերաբեմ ելնելով կարմիր վարգերով չինուած մեծ սակառ մը տուաւ, մինչդեռ միւս ուսանողները վարը բակին մէջ իջնելով աղմկալից գոչերով պահանջեցին արուեստագիտուհիէն որ ճառ մը խօսի։ Տիկին Պէռնար կարեւորութիւն իսկ չտալով, անցաւ գնաց այդ տաքգլուխ ուսանողներուն առջևէն։

ՏԱՐԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Օսմ. Պանքայի բաժնետեարց տարեկան ժողովը գումարեցաւ անցեալ Դշ. ի Լոնտոն, իր դրասենեկին մէջ։ Կ'նախագահէր Լորտ Հիլլինկտըն, որ ծանոյց թէ 1902 տարին նպաստաւոր եղաւ Թուրքիոյ համար տնտեսական և առևտրական տեսակէտով։ Հունձքը գրեթէ ամէն տեղ լաւ էր, և Պանքային Պոլսոյ կողմի մասնաճիւղն աւելի շատ գործ ըրաւ այս տարի։ Ամէն երկաթուղեաց ընկերութեանց հասոյթներն աւելցան, և 1902ին երաշխաւորութեան գումար վճարուեցաւ 678,770 ոսկիէն, մինչ 1901ի վճարումն էր 667 հազար 802։ Այս գումարներուն կառավարութեան կողմէ վճարումն յոյժ կանոնաւոր կերպով տեղի ունեցաւ, ամենևին յապաղում չպատահելով։ Որովհետև Պանքային Թուրքիոյ մէջ ունեցած գործակալութիւններն աւելի արդիւնք տուած են այս տարի, մտադիր ենք ընդարձակել ճիւղերն և աւելցնել անոնց գործունէութիւնը գաւառներուն մէջ։ Օսմ. Պանքային ի շրջաբերութեան եղող պանքնօթներն 1902ին կ'արժէին 1,106,000 ոսկիէն, մինչ 1901ին 880,000 ոսկիէն էին, այն է՝ 226 հազար ոսկիէն կարեւոր աճում մը։ Նաև գոհացուցիչ է տեսնել որ հասարակութեան կողմէ Պանքային աւանդ տրուած գումարները շարունակ կ'աւելնան։ Օսմ. Կառավարութեան հետ յարաբերութիւնք գոհացուցիչ վիճակի մէջ կ'շարունակեն։ Նախագահն եզրակացուց՝ առաջարկելով ընդունիլ հաշիւներն ու տեղեկագիրը, որուն համեմատ առ մէն մի բաժնի 13 շիլինի շահաբաժին կուտայ, ինչպէս ծանուցինք արդէն։ Մ. Ռաուլ Մալէ երկրորդեց այս առաջարկը, որ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ։ Հրաժարող անդամք Վարչական Խորհրդոյ վերընտրուեցան, և իբրև Վարչական Խորհրդոյ անդամ Լորտ Օրանմօր Պրաունի և Սըր Ռ. Համիլդըն Լանկի անուանումն հաստատուեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Սելանիկի Կայսերական կալուածոց յանձնաժողովին Ա. քարտուղար Օսման Նուրի էֆ.ի, եւ Իլմիական պաշտօնատան Կեդր. Համարակալութեան ճիւղին քարտուղար Բէհմալ պէյի։

—Բ. Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Պոլսոյ կառավարիչ Պէքիր փաշայի և Բ. Շէֆգաթ՝ անոր տիկնոջ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Սերպ դեսպան Ջօր. Սավա Կրուիչ երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Պուլկար գործակատար Մ. Կէչոֆ և Անատոլուի երկաթուղւոյ Տնօրէն Մ. Հիւկինէն եւս երէկ յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր Մեծ—Եպարքոսին հետ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը Թուրքապուլկար սահմանագլխին վրայ ծառայող սպաներ—զինուորներն ետ կանչելով, անոնց տեղ կանոնաւոր զօրքեր դրաւ, պուլկար աւազակախումբերուն անցուդարձն աւելի խստիւ արգիլելու համար։

—Պուլկարիոյ նախորդ Իւմտական նախարար Մ. Նաչովիչ ի մօտոյ նորէն Պոլիս պիտի գայ։ Մ. Նաչովիչ, որ Վեհ. Կայսեր ներկայանալու պատիւ ունեցած էր, Պոլսոյ մէջ իր կատարած պաշտօնին արդիւնքէն վրայ խօսելով՝ ըսեր է՝ թէ շատ գոհ մնացած է իր ձեռնարկութենէն և թէ Իր հաւատարիմ նպատակներուն նկատմամբ Վեհ. Կայսեր տածած գթութիւնը շատ մեծ է։ Պուլկարիոյ Իշխանապետութիւնը կ'փափաքի իր գերիշխան Տէրութեան հետ բարեկամական յարաբերութիւններն յաւէտ անվթար պահել, հետևաբար պիտի աշխատի պուլկար աւազակներուն ասպատակութիւններն արգիլել։

—Պուլկար հեռագրական Գործակալութիւնն հետևեալ հեռագիրն հրատարակած է Բիւսթէնտիլի պայթման վրայ.— «Ոստիկանութիւնը վերջերս իմացած էր թէ այս օրերս հասնող խռովարարներ պայթուցիկ նիւթեր բերած էին իրենց հետ, զորս պահած էին Սէքալիքաքի անուն անձի մը տանը մէջ, ի Բիւսթէնտիլ։ Ոստիկանութիւնն այս նիւթերը գրաւելու համար, Յնս. 25ի գիշերը պաշարեց տունը։ Բնակիչք ուզեցին պայթուցիկ նիւթերը փախցնել և ապահով տեղ մը պահել, բայց իրենց աճապարանքին մէջ պայթեցուցին զանոնք։ Վեց հոգի, որոնցմէ մին Վօյվօտա (պարագլուխ) մը, մեռան։ Ոստիկան մը վիրաւորուեցաւ։»

ՊԷԼԿՐԱՏԻ օսմ. դեսպան Ֆէթհի փաշա Պէլկրատ ժամանելով վերսկսաւ իր պաշտօնը։

ԼՈՆՏՈՆԻ Օսմ. դեսպան Միւզիւրիւս փաշա անցեալ Դշ. օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնստաունի հետ։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑԻ ՏՈՒՐՔ.—Սկիւտարի կառավարիչ Համտի պէյ իմանալով որ բարձրագոյն հրամանին հակառակ, կարգ մը Միւլթէզիմներ Ուզուն Զայիր համար ոչխարներէն սպանդանոցի տուրք (չէտլէն—ըէսմի) կ'պահանջեն, խստիւ հրաման տուաւ Բօշդալների պաշտօնեին որ արգիլէ այս ապօրէն պահանջումները։

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻ ՏՐՈՑ ՎԱՐՁԱԿԱԼՆԵՐԸ.—Բ. Դուռը կարուկ հրամաններ ղրկեց նահանգային իշխանութեանց, ծանուցանող թէ տասանորդի տրոց վարձակալներուն պարտքի փոխարէն գրաւուած կալուածներն և հողերը պէտք է փութով ծախել նախորդ որոշման և ցևերակերպման համաձայն։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Յնս. 9էն մինչև 15 մէկ շաբթուան մէջ ի Պոլիս պատահած մահերուն թիւն յանգած է 184ի։

ԱՖԻՈՆ—ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ հանքային ջուրին (Էքչի—Սու) առաջին մնացորդները Պոլիս հասան, Անատոլուի երկաթուղւոյ ընկերութեան կողմէ ձրի փոխադրուած, և բաշխուեցան մայրաքաղաքիս բոլոր հիւանդանոցներուն։ Մաքսային Վարչութիւնն ալ հրաման ստացաւ մաքսատուրք չպահանջելու։

ՀԱՆՔԱՑ, ԱՆՏԱՌԱՑ ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ պաշտօնարանը Բ. Դռնէն արտօնութիւն խնդրեց Եւրոպայէ հանքային ճարտարագէտներ բերել տալու, Թուրքիոյ հանքերուն շահագործումը բարւոքելու համար։ Խնդիրն յանձնուեցաւ Պետական Խորհրդոյ նկատառման,

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Ջօր. Սավա Կրուիչ, որ երէկ մայրաքաղաքէս պիտի մեկնէր, վերջին պահուն յետաձգեց իր մեկնումը։

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐՄԱՆ արժանացաւ, հիւանդութեան պատճառաւ, Սերահի—օղլու Մէհմէտ Թահիր անուն Թուրք մը, որ տուն մը հրկիզած ըլլալուն պատճառաւ, մշտնջենաւոր տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած և Սինօպի մէջ բանտարկուած էր։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ.— Բաբիլի մէջ, յառաջիկայ Հոկտ. 10ին, առողջապահական համաժողով մը պիտի գումարուի, որուն մասնակցելու հրաւէր ընդունած է նաև Բ. Դուռը, ֆրանսական կառավարութեան կողմէ։ Խնդիրը Ներքին գործոց նախարարութեան նկատառման յանձնուեցաւ։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Պալաթի նպարավաճառներէն Եագօ և ընկերն Եաւէֆ՝ ոստիկանութեան դիմելով իմաց կուտան թէ իրենց խանութը գող մտնելով, նկուղէն 100 ոսկիի չափ ապրանք չորթած է։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բանալով, խանութին աչքէ կ'անցընէ և տեսնելով որ դուռէն գող մտնելու ո և է նշան չկայ, կ'կասկածի և հարցաքննութեան կ'ենթարկէ նպարավաճառներուն աշկերտը, Վասիլ, 18 տարեկան։ Սա թէև ի սկզբան կ'ուրանայ, բայց ի վերջոյ կ'խոստովանի հրէական չահատակութիւն մը, որուն զոհ գացած է իր միամտութեամբ։ Աւասիկ իր խոստովանութիւնը. «Մեր խանութին մօտ աշխատող խոհարար Սապաթա և ընկերն Իլիա, ցերեկները երբ վարպետներս բացակայ էին, խանութ կուգային, զիս համոզելով ձեռքս 5 ղշ. կուտային, ապա վաճառատան նկուղին մէջ դրուած ապրանքներէն մէկ երկու բեռ կ'կրէին Պալաթցի Իսրայէլի տունը։ Անցեալ գիշեր վաճառատունէն շատ մը ապրանք կրեցին, և խոստացան ինձ ալ բաժին մը հանել։» Իսրայէլ իսկոյն ձերբակալուելով հարցաքննութեան կ'ենթարկուի, և կ'խոստովանի թէ Սապաթա և Իլիա թէև իրրև աւանդ շատ մը ապրանք բերած էին իր տունը, բայց ի վերջոյ առած էին։ Ոստիկանութիւնն իր քննութիւններն յառաջ տանելով, կ'առոգէ թէ գողօնները պահուած էին Պալըգպազարի լաւմայափոխներէն Խայիմի տան մէջ ի Պալաթ, և ամենքն ալ երեւան կը հանէ։ Հրեայ գողերն ալ, գողօնամթաքոյցներն ալ առօք փառօք Ոստիկանութեան բանտը կ'առաջնորդուին։

ՊՏՈՒՂ.—Տէօրտալճէ և Էսիրինէ երէկ առաւօտ Պոլիս հասան 150 մնասուկ սանձ և օխան 57 փր.էն մինչև 3 ղշ.ի ծախուեցան։

—Կէյալէէ, Նազաճըգէ, Թաշմանճըլէ և շրջականերէն երէկ առաւօտ 412 ..... ըմտիր բալ (վիշնէ) հասան և օխան 50 փր.ի ծախուեցան։ Իսկ ստորին տեսակները 30 փր.ի ծախուեցան։

ԱՆՁՐԵՒ ԵՒ ԿԱՐԿՈՒՏ.—Սվազէ Յնս. 15 թուով կ'հեռագրուի թէ Հավզայի մէջ տեղացող կարկուտէն գոյացած հեղեղները վնասած են Գարա—Գօյա, Սուպղ, Գամըլըգ և ուրիշ գիւղերու ցանքերուն։

—Եանեայէ կ'հեռագրուի թէ ամբողջ ժամ մը ընկոյզի խոշորութեամբ կարկուտ տեղացեր է Եանեայի մէջ և մեծամեծ վնասներ պատճառեր է։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ Կուսակալ Ճէվատ պէյ Կեսարիա այցելելէ վերջ, Պօզղըլեան ուղևորեր է։

ՀԱԼԷՊԻ նահանգին ոստիկան—զինուորներու զգեստը պիտի վերակազմուի։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ Վարչական Խորհրդոյ անդամ Բօմանոսի Պէժօմ, որ Բարիզ կ'գտնուի, անցեալ օր պատիւ ունեցեր է Մ. Լուպէի ներկայանալու։ Ի մօտոյ Պոլիս պիտի դառնայ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ զանազան գաւառակներուն մէջ մարդահամարի գործողութիւնք կ'շարունակուին։ Մարդահամարի պաշտօնէից հրահանգ տրուած է գաւառակներուն և գիւղերուն տեղեկագրական քարտէզները պատրաստել։

ՍՎԱԶ—ՍԱՄՍՈՆԻ մեծ խճուղին շինութիւնք, որք վերջերս անձրևներուն պատճառաւ ընդհատուած էին, վերսկսան և փութով պնդութեամբ առաջ կ'տարուին։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ նախընթաց օր նախագահեց Ֆէնէրի «Եռաքիմեան» աղջկանց վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսին, և այս առթիւ իմացուց թէ Յոյն բարերար մը, որ իր անունը գաղտնի պահել կ'ուզէ, 50,000 ֆր. նուիրած է նոյն վարժարանին։ Ներկայ էր նաև հելլէն դեսպանը։ Միջօրէէն հոգը, Պատրիարքը, Սինօդի անդամներն և դեսպանը յատուկ շոգենաւակով Հէյպէլի կղզին գացին, և ներկայ եղան առևտրական վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսին։

ԷՇՏԵԱՅԻ ԱՅՆԻՔ.— Պոլսոյ և Ղալաթիոյ, ինչպէս նաև Տրապիզոնի, Սելանիկի, Իզմիրի, Պէյրութի, Իսկէնտէրունի և Մէրսինի մաքսատուներուն մէջ պատրաստ գտնուած 5,200,000 ղշ.ի էշեայէ ...... աճուրդով պիտի ծախուին։ Պոլսոյ և Ղալաթիոյ մաքսատանց մէջ աճուրդն այսօր սկսաւ։

ՏՐՈՑ ԳԱՆՁՈՒՄԸ.— Մեծ—Եպարքոսութիւնը հրաման ղրկեց նահանգային իշխանութեանց, որպէս զի տրոց գանձման ամենակարեւոր գործը փութացնելով, տրոց գանձման կանոնագրին համաձայն Պետական Գանձուն պահանջքներն յապաղման չենթարկեն, և ամէն չարաչար տեղեկութիւն հաղորդեն գանձուած գումարին քանակութեան վրայ։

ԿԱՏՈՒԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ.— (Գերմաններէն թերթէ մը)։ Այս օրերս Պոլսոյ գերմանական Նամակատան պաշտօնեաները սա հարցումը կ'ընէին իրարու. «Ո՞ւր գնաց մեր կատուն, յանկարծ սիրահարեցա՞ւ ինչ ես, զաւ, կամ ամաթէօռ մը գողցա՞ւ զայն։» Պատասխանը չուշացաւ և... Պերլինէ եկաւ։ Ինչպէս, կ'ըսէր Պերլինի կեդրոնական նամակատունը զայրացած, կենդանի ծրարներ ալ կ'ղրկէք, այն ալ .... ։ Այս չութիւնն ընդհանուր եղաւ Ղալաթիոյ գերմանական նամակատան մէջ։ Արդարև, հաստատուած էր թէ փսիկն անգիտակցաբար Պերլին ղրկուած էր... պայուսակով։ Կատուն խորունկ մը քնացած էր նամակներով լեցուն պարկի մը մէջ, որ միւսներուն պէս գոցուած, կնքուած, երկաթուղւոյ կայարանը փոխադրուած եւ թղթատարական—վակօնը դրուած էր։ Եւ ահա կատուն, պայուսակին մէջ տառապած, 72 ժամ ետքը Պերլին կ'ժամանէր, ակամայ ճամբորդելով։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ այսօր 2 1/2 ժամու յապաղում ունի Էքսբրէսին համար և 6 1/2 ժամու յապաղում սովորական կառախումբին համար։ Էքսբրէսը կ'սպասուի ժամ 2 էն առաջ Ը. Ե.։

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Ամենապ. Տ. Գաբրիէլ Ծ. Վ., Երուսաղէմի նորոգ վախճանեալ Լուսարարապետը, ձեռագիր մէկ քանի հեղինակութիւններ թողած է վանքին։ Այդ ձեռագիրներէն մէկն է իր չինուած Կրօնագիտութիւնը, զոր Պոլիս Գումգաբուի վարժարանին մէջ կ'դասախօսէր։ Երկրորդն է Պարսկաստան և Հնդկաստան կատարած նուիրակութեան շրջանին, մէկ քանի տարուան մէջ ժողված տեղական ու պատմական տեղեկութիւններու հետաքրքրական հաւաքածոյ մը։ Նորինպէս համառօտ Վ.ը թողած է վերջին անգամ Պաղտատէն Երուսաղէմ ըրած ճամբորդութեան մանրամասն նօթերը։ Ասոնք կարգադրուելով, հրատարակութեան պիտի տրուին։

—Արտաքիրի Առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. Վ. Պոլիս ժամանեց և թեմական գործոց վրայ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

—Էջմիածնայ Սինօդի անդամ Տ. Բարթողիմէոս եպիսկ. Գէորգեան (Ճուղուրեանց) երկու հատոր գիրք հրատարակած է «Խորենացուն Խորենացով պէտք է հասկնալ» վերտառութեամբ։ Այս գիրքը բանասիրական ինչ ինչ խնդիրներու վրայ կարեւոր ուսումնասիրութիւններ կ'պարունակէ՝ ի մէջ այլոց Խոռնէցի... բառին վրայ որուն սաճքերէն անունն է Ռաֆֆի։

ՓԱԼԱՖԱՃԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Այն կրթական Հաստատութիւնը, զոր Պոլսոյ վարժարանաց նախորդ Ընդհանուր Տեսուչ Յովհան էֆ. Փալաֆաճեան երկու տարի առաջ Գատըգիւղի մէջ հաստատեց և զոր ցարդ այնքան արդիւնաւորութեամբ կ'շարունակէ, այսուհետեւ իր իսկ անունովը պիտի կոչուի ՓԱԼԱՖԱՃԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, բարձրագոյն արտօնութեամբ։ Այս կերպով՝ վարժարանին ապագան աւելի հաստատուն հիմերու վրայ դրուած ըլլալով, Փալաֆաճեան էֆ. այժմէն իսկ կարեւոր պատրաստութիւնները կ'տեսնէ՝ յառաջիկայ Սեպտեմբերէն սկսեալ նորանոր կատարելութիւններ մտցնելու իր Գիշերօթիկ և Ցերեկային կրթարանին մէջ և ամէն կերպով սփոփար հաստատութիւն մը դարձնելու զայն։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱԹԷՆՔ, Յնս. 29.—Նոր նախարարութիւնն հետևեալ կերպով կազմուեցաւ. —Մ. Թէոդոքիս՝ վարչապետ և արտաքին գործոց նախարար, Մ. Լէվիտիս՝ ներքին, Մ. Լօմպարտոս՝ կրթական, Մ. Դալակէրօբուլոս՝ դատական, Մ. Սդէֆանօբուլոս՝ ծովային, Մ. Սիմօբուլոս՝ ելմտական և Զոր. Կրիվաս՝ պատերազմական։

ՄԱՏՐԻՏ, 29 Յնս.—Պիլպաօ—Սարագոսայի երկաթուղւոյ գծին վրայ պատահած արկածին զոհերուն թիւն է 90 մեռեալ և 100էն աւելի վիրաւոր։

—Երէկ մինչև իրիկուան ժամ 11, երկաթուղւոյ ծանուցեալ արկածին զոհերէն 100 դիակ հանուած էին։ Դեռ փլատակներուն տակ մնացող զոհերուն թիւը 70 կ'նշուի։ Հանուած դիակները սոսկալի կերպով յօշոտուած են։ Ոմանց գլուխներն ու անդամներն իրանէն զատուած են։

ԲԵՇԹԱ.— Ազատական կուսակցութեան գումարման մէջ, վարչապետ Կոմս Խուէն Հէտէրվարի, Կառավարութեան հիմնագիրը պարզելով, ըսաւ թէ Կառավարութիւնը պիտի հետևի Մ. Սէլի սկզբունքներուն, և Աւստրիոյ—Հունգարիոյ միջև պետական պայմանագիրը պիտի պահէ։ Յետոյ յայտարարեց թէ բանակին միութիւնն անհրաժեշտ է Հունգարիոյ ինչպէս նաև ամբողջ միապետութեան շահուն և պաշտպանութեան համար։ Ցաւեց թէ Կառավարութիւնն ուշադրութեամբ պիտի զբաղի տնտեսական խնդիրներով, և ի վերջոյ կուսակցութեան վստահութիւնը խնդրեց։ Իր խօսքերը ծափերով ընդունուեցան։

ԲԱՐԻԶ.—B, C և D Սէրիներու Օսմ. արժէթուղթ և Րումէլիի երկաթուղեաց պարտաթուղթ ունեցողները, ընդհ. ժողով գումարելով, յանձնաժողով մ'ընտրեցին հանրային պարտուց միացման ծրագիրը քննելու և իր տեղեկագիրը մատուցանելու համար երկրորդ ընդհանուր ժողովի մը, որ ըստ կարի շուտ պիտի գումարուի։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. ժողովը Մ. Տէպիւաքի առաջարկներուն վրայ վիճաբանելով, այն է արտասահմանէ ներածեալ արջառներուն և մորթուած միսերուն մաքսատուրքն աւելցնել, ընդունեց այն առաջարկը, որ եզներուն համար 30 ֆր. մաքսատուրք կ'որոշէ առաւելագոյն սակացոյցի վրայ, և 20 ֆր. նուազագոյն սակացոյցի վրայ, 100 քիլոյի համար։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՈՒՆԻԷԻ

ԱԹԷՆՔ, Յնս. 29.—Նոր դահլիճն այսօր Երեսփ. ժողովին ներկայացաւ։ Վարչապետ Մ. Թէոդոքիսի մէկ կարճ յայտարարութենէն վերջ, ժողովն իր նիստերը դադրեցուց անպայման ժամանակաւ։

ՀՌՈՄ.—Երեսփ. ժողովոյ դիւանները գումարուեցան ընտրելու համար այն յանձնաժողովին որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ քննել ծովակալ Պէդդօլոյի կողմէ երեսփոխան Ֆէրրիի դէմ ամբաստանութեան դատ բանալու առաջարկը։ Դիւանները միաձայնութեամբ նպաստաւոր կարծիք յայտնեցին դատ բանալու առաջարկին։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Գերմանիոյ և Ֆրանսայի դեսպանները վերսկսան իրենց պաշտօնը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԻԶՄԻՐԻ

ԻԶՄԻՐ, 14/27 Յնս.

Փոթորկալից չաբաթ մ'ունեցանք առատ անձրևներով։ Այս անձրևներն հնձուած գարիներն աւելին քիչ շատ։ Կ'ըսեն թէ Մէնէմէն և Ռերկա կարկուտ տեղացեր է և այգիները քիչ շատ վնասուած են. այս վնասները բնականաբար աղջի բերան մեծ կ'ըլլան։ Իսկ ուրիշ տեղեր այս անձրևները շատ օգտակար եղան։ Ձիթենիները, թզենիներն և խաղողին ծառերն այս անձրևներէն շատ օգտուեցան։ Երեկուընէ ի վեր օդը շտկուեցաւ։

Անգլիոյ մէջ յորդառատ անձրևներն և Թէմզի ողողումները մեծ վնասներ հասուցին։ Ցորենի հունձքը շատ ետ մնացած է և չի յուսացուիր որ Օգոստոս ամիսէն հունձքերը կատարուին։ Բերքն ալ 6 միլիոն 250,000 քուարթըր հաշուուած է ընդդէմ 7,250,000 քուարթըրի 1902ին և 7 միլիոնի 1901ին։ Ֆրանսայի մէջ ալ Անգլիոյ պէս օդն աննպաստ էր. հոն ալ մեծ վնասներ եղան, վասն զի տունկերն աւելի մեծցած էին. ցորենի բերքն 37 1/2—40 միլիոն քուարթըր հաշուուած է ընդդէմ 43,900,000 քուարթըրի 1902ին։ Գերմանիոյ մէջ ալ շատ անձրև տեղացած է։ Հունգարիոյ մէջ տաք օդ մը պէտք է հունձքերուն վիճակը բարւոքելու համար։ Պաշտօնական վերջին տեղեկագրերու նայելով, ցորենի հունձքը 17,750,000 քուարթըրի կ'ելնէ ընդդէմ 21,250,000 քուարթըրի 1902ին։ Գարիի, վարսակի և հաճարի բերքն 1902ի արտադրութենէն շատ վար է։ Ռուսիոյ մէջ կէս—պաշտօնական տեղեկագրերը կ'ըսեն թէ հունձքերուն վիճակը շատ գոհացուցիչ է։ Խրիմի, Ազօֆի և Կովկասի նահանգներն որք երաշտութեան համար կ'գանգատէին, շատ օգտուած են առատ անձրևներէն։

Աֆիոն.—Հրապարակն անփոփոխ։ Ծախուեցան 7 կողով Գարահիսար թալէ քուալէ 80 ղշ., 4 կողով Գարահիսար թալէ քուալէ 78 ղշ., 1 կողով Նըլի թալէ քուալէ 83 ղշ., 12 կողով հին ապրանք և 4 կողով նոր թալէ քուալէ 72—74 ղշ., ընդամէնը 16 կողով։ 12 կողով հին ապրանքն արտածման և 4 կողով նոր ապրանքն սպէքիւլասիօնի համար։ Հրապարակն ամուր փակուած։ Ցարդ ժամանած են 126 կողով՝ ընդդէմ 310 կողովի անցեալ տարուան միևնոյն թուականին։

Բամբակ.—Գիներն երթալով կ'բարձրանան. 240 հակ ծախուեցան որոնց 40ն երկրորդական 392 1/2—395 ղշ. և 200 հակ Սօպուճա էքսթրա 410—415 ղշ. էքսթրա։ Հրապարակն այս վերջին գնով փակուած է։

Խաղող.— Ուժ օրուան վաճառումներ 10,000 ղանթարի կ'յանգին։ Գիներն են 60—64, 65—68, 72—73, 81—84։

Գարի.—Ժամանեց 40,000 քիլէ, վաճառուած 32,000 քիլէ. գիներն են 11 3/4—12 1/2, 12 3/4—14 1/4, 14 1/2—15 1/2։ Մթօք 10,000 քիլէ։

Բակլա.— Ծախուած են 7,000 պարկ պատրաստ ապրանք 35 3/4—36 փր. օխան։

Ցորեն.—6,500 պարկ եկաւ և 10,000 պարկ ծախուեցաւ։ Կակուղ ցորենն օխային 2 փր. և կարծրն օխային 4 փր. բարձրացան ապրանք քիչ գալուն։ Նըլի 60—68, Ուշաք 62—77, Էնկիւրի 70—77, Միրսին 60—65, Հավրան 66—70 փր. օխան։ Մթօք 135,000 պարկ։

Տարի.— 600 պարկ ծախուեցաւ 46 փր. օխան։

Սիսեռ.— 91—93 փր. օխան, առնող չկայ։

Խաշխաշ Սերմ.— 100 պարկ հին բերքէն մնացած ծախուեցաւ ղանթարն 50 ղշ.։

Թութեկեր.—Նոր բերքէն Սեպտեմբերին յանձնելի 40 փր. օխան ծախող կայ, առնող չկայ։

Թէֆ.— 28 փր. օխան։

Ձէթ.—750 ղանթար եկաւ և 600 ծախուեցաւ։ Պայընտըր և Էտրէմիդ 6 1/4—6 5/8 ղշ., Այտըն 6 5/8—7 7/8։ Հրապարակն հանդարտ։

Մոմ.—15 օրուան մէջ 1000 օխա ծախուեցաւ, օխան 21 և 20 3/4 ղշ.։ Հանդարտ։

Գիտորի, գազի խէժի և ճէհրիի վրայ գործ չեղաւ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Թռնս. Սէռի Դ.	Օ.Ո.	35 05
Ամէնէն բարձր գին	»	35 05 1/2
Ամէնէն վար գին	»	35 01
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	129 12 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	129 50
Ամէնէն վար գին	»	129 —
Թրամուայ	»	119 —
Ամէնէն բարձր գին	»	119 —

ԲԱՑՈՒՄ Յնս. 17/30

Օսմ. Թռնս. Սէռի Դ.	Օ.Ո.	35 06
» » » »	ժամ 5ին	35 05 1/2
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	129 37 1/2
» »	ժամ 5ին	129 37 1/2
Թրամուայ	ֆր.	121 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղշ.	617 1/2
» պարտաթ.	ֆր.	483 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	259 —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆօնսիէ	»	268 —
Անատոլուի Երկթ. պրտթ.	»	525 —
» » բժնթ.	Ա.Ո.	12 40
Հելլէնկ. պարգևաւոր թուղթ	ֆր.	430 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	501 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	— —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ.Օ.	4 75

ՍԹԻԼԱՆՑ

Թռնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ.Ո.	1 40
» ուժ օրուան	»	4 20
Րումէլիի Երկթ. »	ֆր.	2 —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղշ.	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 —
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 01
Քրիմիք	»	51 06
Նոր Մէթալիք	»	104 10
Րուպլ Թղթադրամ	»	8 60

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	ղշ.	109 1/8
» » » առտ. թղթ.	»	108 5/8
» չէք	»	109 7/8
Բարիզ 3 ամիս Պնք. թղթ.	ֆր.	23 05
» » » առևտ. »	»	23 10
» չէք	»	22 91 1/4
Վիեննա չէք	քուրօն	21 82
Պերլին չէք	մարք	18 57
Օտեսա չէք	րուպլ	— —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Յնս. 29

Օսմ. Թռնս. Սէռի Բ.	Ա.Ո.	61 —
» » » Դ. բաց.	»	32 —
» » » Դ. գոց.	»	32 —
» » » Գ.	»	34 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	14 50
Եգիպտական միացեալ	»	105 25
Այտընի Երկաթուղի	»	14 50
Անգլ. Թռնսոլիտէ	»	92 06
Փոխառութիւն Գասապա	»	89 50
» Հելլենական 1881	»	43 —
» » 1884	»	43 —
Մոնօբօլ »	»	45 —
Պուլկր. Փոխառթ. 1888	»	95 —
» » Նոր 1892	»	95 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 33 3/4
Թրամուայ	»	4 75
Դրամազեղչ		3 —

ԲԱՐԻԶ, Յնս. 29

Օսմ. Թռնս. Սէռի Դ. բաց.	Ա.Ո.	32 40
Օսմ. Թռնս. Սէռի Դ. գոց.	»	32 40
» » » Գ.	»	34 52
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	131 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	606 —
Օսմ. Մաքս. Նոր Փոխառ. 4%	»	485 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	96 90
Քրէտի Լիօնէ	»	1102 —
Պանք տը Բարի	»	1120 —
Սպանիական արտաքին	»	90 20
Իտալական Ռանթ	»	104 15
Թրամուայ	»	119 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 135
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Յնս. 29

Անատոլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	103 60
» » բաժնթ. 60%	»	97 90
Րումէլիի Երկաթուղի	»	132 60
Օսմ. Թռնս. Սէռի Դ.	»	33 20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 255
Դրամազեղչ		4 —
Զինւորանի փոխառութիւն 1903		90 40

ՎԻԵՆՆԱ, Յնս. 29

Փորսան գոց է։

Օ ԲՐՕԿՐԷ

ՄԵՔԵՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԼՈՒԱՑՔԻ, ԱՐԴՈՒԿԻ ԵՒ ԳՕԼԱՅԻ

49 Բէյօ—Թօփէ Վ..լէտէ Ձէլէպ ... 49

Կ'ծանուցուի արգոյ հասարակութեան թէ հաստատուած է լուացք—արդուկ—գօլայի գործարան մը ուր բոլորովին նոր դրութեամբ կ'պատրաստուին ամէն տեսակ գօլայի և արդուկի վերաբերեալ գործեր

Օ ԲՐՕԿՐԷի նշանաբանն է՝

ճշդութիւն, մաքրութիւն, փայլունութիւն և աժանութիւն

*** Մասնաճիւղք.— Բերա, շրջան գործակալ Յ. Ֆրանքի.— Կ. Պոլիս Թոփգափու, Սիրքէճի Իհսան պէյ խան՝ թիւ 1։— Գատը—Գիւղ՝ Գրիգոր Սիւրմէեան նաւամատոյցին մօտ Յունաց եկեղեցւոյն դէմ և Բազար—Եօլը փողոց Նորաշէն փուռին կից իր բնակարանը։

*** Բերայի Պատ. յաճախորդներէն կ'խնդրուի որ հաճին հասցէնին իմացնել որպէս զի իրենց հաւաքիչ ղրկուի։ 7—6

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LIMITED

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,500,000

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի, շէնք, կարասիք եւ ապրանք՝ յայտ նպաստաւոր պայմանօք եւ մինչորդութեամբ սատարագրելոյ, որ ամենայն լրագրէ իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր պաշտօնագրելոյ կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒՐԱՆ եւ Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գրասենեակ Թիւ 1։

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, ասոկ հրդեհի ապահովութիւն մէ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ եւ համբաւաւոր վաճառականներ են՝ անսահմանափակ պատասխանատուութեամբ։ Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 26,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Տէ՛ր

Որոշած ըլլալով Արեւելքի իր ընդհ. գործակալութիւնները մասնաճիւղերու վերածել, որպէս զի ապահովագրութեան մասին հասարակութեան պէտքերուն գոհացում տալով լաւագոյն կազմակերպութիւն մը հաստատէ, Ռոսիա ապահովագրական ընկերութեան Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել ձեզ թէ յառաջիկայ Յուլիս 1էն (Ն. Տ.) ընկերութիւնն իր մասնաճիւղը պիտի բանայ ի Կ. Պոլիս, Վոյվոտա փողոց, Ազարեան խան։ Յիշեալ մասնաճիւղին վարչութիւնն յանձնուած է Մ. Ա. Հիւրմիւզի, ընկերութեան Արեւելքի Ընդհանուր Քննիչին։ Այս պարագային մէջ, ընկերութեան Տնօրէնութիւնը պարտք կ'համարի իր երախտագիտութիւնն յայտնել իր աշխատակցին՝ Մ. Թ. Ռիբբէնի, որ այնքան արժանապէս ներկայացուցած է ընկերութիւնն իր պաշտօնավարութեան միջոցին իբրեւ ընկերութեան Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալը, որ ջնջուած է այսուհետեւ։ Ուրեմն մեծ գոհունակութեամբ կ'ծանուցանենք ձեզ թէ Մ. Թ. Ռիբբէն պիտի շարունակէ իր թանկագին աջակցութիւնն ընծայել մեզ, ստանձնելով գործակալութեան մը վարչութիւնը, որ պիտի գործէ Մ. Ռիբբէնի գրասենեակներուն մէջ ի Ղալաթիա, Ընդհ. գործակալութեան նախկին տեղը։ Յուսալով որ պիտի հաճիք գնահատել այն դիւրութիւնները զոր Ռոսիա ապահովագրական ընկերութիւնն ուզեց տալ իր յաճախորդներուն, կ'խնդրենք որ ընդունիք մեր յարգանաց հաւաստին։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Ռոսիա ապահովագրական ընկերութեան

Բեդերսպուրկ, 15 Յունիս 1903

Տէ՛ր

Ռոսիա ապահովագրական ընկերութեան Տնօրէնութեան վերոյիշեալ շրջաբերականին համաձայն, պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը ձեր տրամադրութեան տակ է կեանքի, հրդեհի, փոխադրութեան վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու եւ պատասխանատուութեան ապահովագրութեանց ամէն գործերու համար։ Ապահովագրութեան առաջարկութիւնք պիտի ընդունուին նաեւ ընկերութեան Ղալաթիոյ գործակալ Մ. Թ. Ռիբբէնի գրասենեակներուն մէջ։ Հաճեցէք ևն.։

ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Կ. Պոլիս 15 Յունիս 1903

Տէ՛ր

Ռոսիա ապահովագրական ընկերութեան Տնօրէնութեան եւ Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին վերոյիշեալ շրջաբերականներուն համաձայն, պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ կեանքի, հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու, պատասխանատուութեան ապահովագրութեանց ամէն գործի համար ձեր տրամադրութեան ներքեւ կ'գտնուիմ։ Հաճեցէք ևն.։

Թ. ՌԻԲԲԷՆ

ԳԱԽԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ մը բաժանորդներուն կ'յիշեցնենք թէ ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երկու դահեկան նամակի բոլոր անհրաժեշտ է։ Առանց ատոր, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ ԿՄՆԱՅ։

LANCASHIRE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Ոսկոյ Անգլ. Ընկերութեան հաստատուած.

Դրամագլուխ եւ պահեստ ամբողջ վճարուած 12,000,000 Անգլ. ոսկի.

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ՝

Լիվրբուլ,
1 North John St.
Լոնտոն,
28 Lombard St. E. C.

Ընկերութեանս սկզբունքն է վնասուց ան. միջական և արագ …

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

վճարում արագ ամբողջ վաճառականաց վստահութիւնը գրաւած է։

Ընդհանուր Գործակալք Թուրքիոյ
ՊՈՆՏ ՍԷԼԼԸՐ Եւ Ընկ.
Քիւչիւք Թինէլ Խան, Ղալաթիա.

ԱՆՏ. ՓԷԼԵԱՆ
Փոխ-Գործակալ ի Պոլիս Ալեմդար Խան, Թիւ 11 և 12.

Փոխ-Գործակալ յԱպրիանապոլիս, ՍԱՀԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ …

Ուրիշ Փոխ-Գործակալութիւններ Թուրքիոյ …

ԹԵՄԶ ԷՆՏ ՄԷՐՋԻ

Ակզբունքն հաւելուածն ծովային ապահովագրական ընկերութեան

Դրամագլուխ	2,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի գումար	1,055,000	» »
Տարեկան հասոյթ	500,000	» »

Կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք եւ դրամ, ծովային արկածոց դէմ. —Գիները խիստ չափաւոր։

AGENTS: —Bond Sellar & Cº

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտուց Վարչական Խորհուրդը կ'ծանուցանէ 4 % Բրիօրիթէ պարտաթուղթ ունեցողներուն թէ 1890 Ապրիլ 15/27ի կայս. հրովարտակին ԺԴ. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, ջնջուած պիտի նկատուին այն բոլոր կտրօնները որք գանձուած չեն իրենց պայմանաժամէն մինչեւ վեց տարի։ Հետեւաբար Հանրային Պարտուց Սնտուկին պիտի մնան յիշուած պարտաթուղթերուն 14 Թիւ կտրօնները, որոց պայմանաժամը կ'սկսի 1897 Սեպտ. 1/13էն, եթէ չգանձուին մինչեւ 31/13 Սեպտեմբեր 1903։ 16—4

* *

Հանր. Պարտուց Վարչական Խորհուրդը կ'ծանուցանէ Հանր. պարտաթուղթ ունեցողներուն թէ 1881 Դեկտ. 8/20ի կայս. հրովարտակին Ե. յօդուածին 5րդ հատուածին տրամադրութեան համաձայն, ջնջուած պիտի նկատուին այն բոլոր կտրօնները որք գանձուած չեն իրենց պայմանաժամէն մինչեւ վեց տարի։ Հետեւաբար 1897 Սեպտ. 1/13 պայմանաժամով 38 Թիւ կտրօնները Հանր. Պարտուց Վարչութեան պիտի մնան, եթէ չգանձուին մինչեւ 31/13 Սեպտեմբեր 1903 16—4

* *

ԱԶԴ.—1903 Յունիս 1ի վիճակահանութեան մէջ շահած Րումէլիի երկաթուղւոյ պարտաթուղթ ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ իրենց վիճակած պարգեւներն ու գլխամասերը 58%ի հաշուով պիտի վճարուին 1903 Յուլիս 1էն (Ը. Ե.)։ Միեւնոյն ատեն իրենց պիտի յանձնուի վկայագիր մը որով իրաւունք կ'ունենան պատահական և յաւելուածական վճարումի մը որ ի վերջոյ պիտի որոշուի երբ Օսմ. Կայսերական կառավարութեան և Հանրային Պարտուց Վարչութեան միջեւ բրաւարարութիւնն որոշէ տակոսի բարձրացումը 1903 Մարտ 1/14էն սկսեալ։ Եթէ յաւելուածական բաշխում մը չըլլայ, յիշեալ վկայականը չնչեալ պիտի նկատուի։

Կ. Պոլիս, 11 Յուն. 903 7—5

ԵՈՒՆԻԸՆ

ՄԱՐԻՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ ՔԸՄՓԸՆԻ ԼԻՄԻԹԸՏ

THE UNION MARINE

INSURANCE COMPANY LIMITED

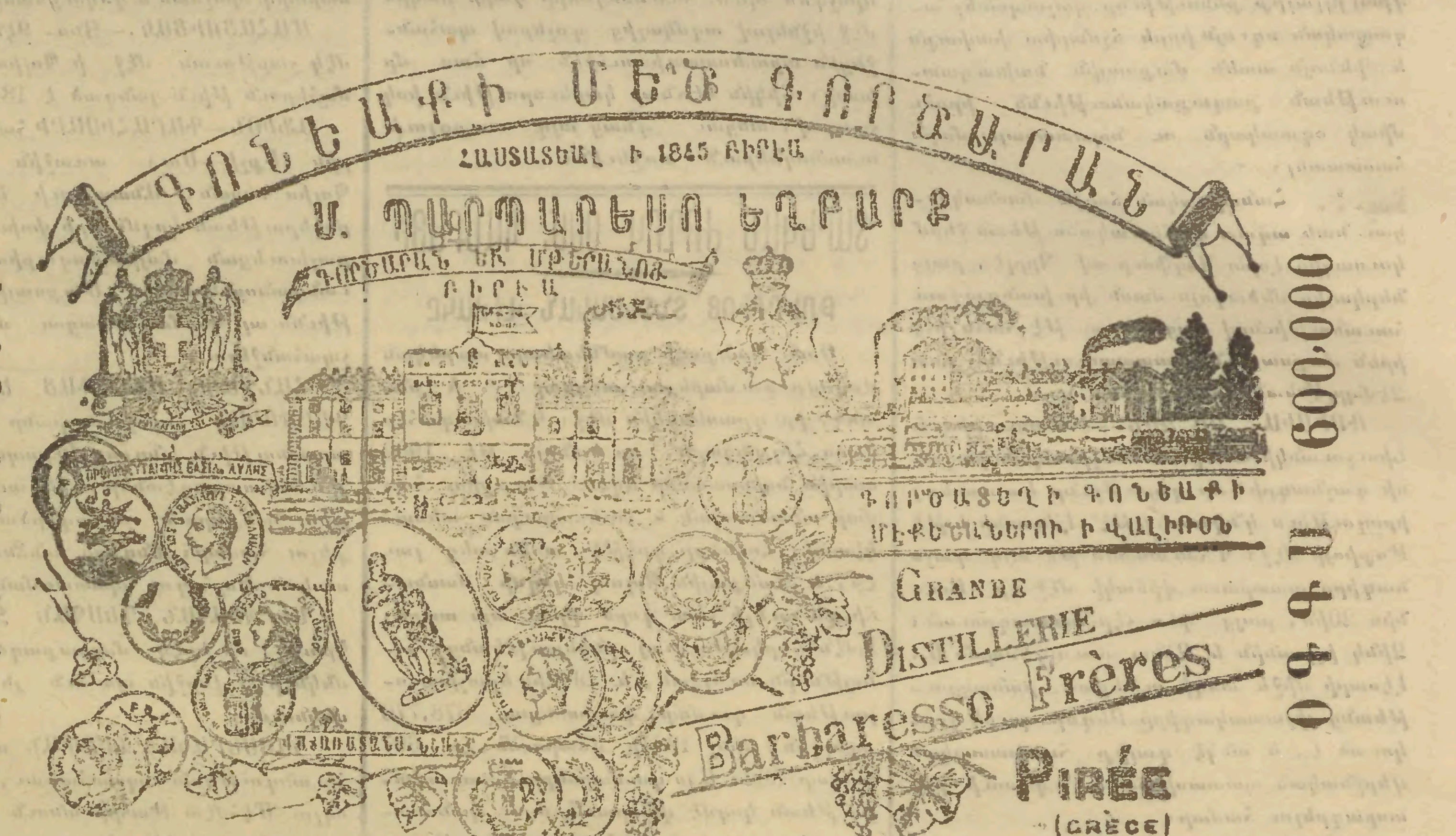
ՀԻՄՆԵԱԼ 1863ԻՆ

ՎՃԱՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	163,500	ստրլն.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	340,000	»
ՀԱՄԱԴՈՒՄԱՐ ԳՈՅՔ Ա. ԻԵԼԻ ՔԱՆ	1,000,000	»

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ ԸՆՏ ԼԸՆՏԸՆ ՉԷՄԲԸՐՍ
Ի ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ
3, ՐՕՅԸԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ՊԸԼՏԻՆԿՍ
ԼՈՆՏՈՆ
47, ՍԹՐԻՆԿ ԿԸՐՏԸՆՍ
ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ
22 ՐՕՅԸԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ՍՔՈՒԷՅՐ
ԿԼԱՍԿՕ

Ընդհանուր ներկայացուցիչ Թուրքիոյ
ԷՏՈՒԸՐՏ ԼԱՖՕՆՏԷՆ
20, Մէհմէտ Ալի … Խան
Ղալաթիա

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտօ և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միաձայնութ. հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգապար պատրաստած քօնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով, նոյնը կ'հաստատեն նաեւ մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քօնեաքին արուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագրերն աւելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և սպառումը առաջին աստիճանի, մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

Այն վաճառատան մէջ կ'ծախուի նաեւ, բնակելու համար քնաւ չաւրող …, Ցունաստանի ընտիր օղի եւ հելլենական գինիներ, արտադրութիւններ ու ճառագայթներ։

Մենաշնորհեալ պատիւ	) Արծաթ Խաչ Ս. Փրկչի) Հայթայթիչ արքայական տան Ն. Վեհ. Ցունաստանի Թագաւորին	50—13

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Առ Պ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕԺԻՐԻՍԹՕ Կ. Պոլիս. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Կալաթա

ՈՍԿԵԹԵԼ

Société de Commerce et des Tréfileries réunies «Vladimir Alexéew» et «P. Wischnyakoff & A. Schamschine»

Ռուսիոյ Մոսկուա քաղաքին ոսկեթելի (սրմա, կլապտան թել) հռչակաւոր այս գործարանը որուն արտադրած ապրանքները այնչափ մեծ ընդունելութիւն գտած են մեր երկրին մէջ, այս անգամ դիմելով Օսմ. առեւտր. նախարարութեան, Օսմ. երկիրներու մէջ ամէնէն գործածուած ծրարներու 5 տեսակ էթիքէթները մենաշնորհ ըրած է, որպէս զի հասարակութիւնը չի զոհուի խարդախողներու կեղծարարութեան։ Հետեւաբար կ'ծանուցանէ թէ անոնք որ այս ծրարներու էթիքէթներուն կեղծերը կ'շինեն ու կ'ծախեն օրէնքին տրամադրած խստութեան պիտի ենթարկուին։

Պատ. յաճախորդներէն կ'խնդրուի ուշադրութիւն ընել Ռուսիայէ արտածուած ապրանքներու յատուկ մարքային որ պէտք է գտնուի անպատճառ թէ՛ ծրարներուն և թէ ճախարակներուն վրայ։ Գործարանին միակ մթերանոցն է ՍԵՓՈՆ ՃԻՎԱՆ վաճառատունը Մեծ—Շուկայի Մահմուտ Փաշայի դրան կից, Այնաճըլար, Թիւ 19։ 15—2

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՒՋ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Cº

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց ամրութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ունին ու գործածեն։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայականներ եւ շքանշաններ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշլի Ճամբայ, Ղալաթիա Սէրքէկ դիմաց։

Բերա	) Շիշլի Ճամբայ Պօն—Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին.
Ղալաթիա	) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եաևը.) Թըռամվէյի կայարանին դիմաց.
Ստամպոլ	) Սուլթան Համամ Թիւ 2.) Սուլթան Պայազիտ Թըռամվէյի … դիմաց Թիւ 13։

Սկիւտար, Ջարշի Պոյու, Թիւ 120.

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է. Ընկերութեան կեդրոնական վարչատեղին կ'գտնուի Բերա, Շիշլի Ճամբայ, Թիւ 343 և 343 կրկին, Տիւզ Օղլու Սարքիս Պէյի տունը։

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (90)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԴԷՓԷՆ

ՓՈՂՈՑԻ ԵՐԳՉՈՒՀԻՆ

Ա. ՄԱՍ.— ՍԷՆ ՄԱՆՏԷԻ ՈՃԻՐԸ

ԿԷ

Տիկին Կօթիէի դպչիլը վտանգի մէջ նետուիլ չէ՞ր նշանակեր Լանկրիւնի համար։ Եւ յետոյ, այդ կնոջ մէջտեղէն վերցուիլը, եթէ սակայն յաջողէր ի գլուխ հանել արկածի մը վերագրել տալով, պիտի դադրեցնէ՞ր Ռուսիեօնի հետապնդումները,—այն Ռուսիեօնի որ Պլանշարի սոսկալի հաջողակորդն էր, սանձծիչ տաղանդը, շէնքին ճարտարապետն էր։ Միւսները, պարզ աշխատակիցներ, անոր հրամաններովը միայն կ'գործէին։ Ինչ կ'փնտռէին։ Ինչ ծրագրած էին։ Ասիկա կ'խուսափէր իրմէ, և ճիշտ ասիկա էր որ պէտք էր գիտնալ անոնց գործերը չէզոքացնելու համար։ Ռուսիեօն ինք միայն ըլլալով բուն վտանգը, զայն պէտք էր ջնջել տրամաբանօրէն։ Բայց հոս ալ ոճիր մը գործել և կառափնատի վտանգին ենթարկուիլ պէտք պիտի ըլլար։ Եւ յետոյ, մէկ ոճիրն ուրիշ ոճիր մը կ'բերէ։ Ռուսիեօնէն ետքը կարգը պիտի գար Տիկին Կօթիէի և Բասքալի։ Լանկրիւն, այս ամենուն վրայ խորհելով, կ'ըսէր. —Ցնորութիւն է ասա։

Յետոյ, նորէն խորհելով, կ'աւելցնէր.— Ռուսիեօնը մօտէն կ'ճանչնամ։ Ուսումնասիրած եմ։ Իր սովորութիւնները, իր մոլութիւնները գիտեմ. Տարօրինակ մարդ մ'է՛ Իր թուղթը պահած ըլլալու է Ոստիկանութեան մատուցած տեղեկագրերուն պատճէնները։ Տարակոյս չկայ որ կատարեալ ու մանրամասն ծրագիր մը չինած է Պլանշարի դէմ բացած պայքարէն յաղթական ելնելու համար։ Եթէ այդ ծրագիրը գիտնայի, պիտի կրնայի կռուիլ։ Է՛ ուրեմն, կ'ուզեմ գիտնալ, աւելցուց վայրագ աղդուութեամբ, և պիտի գիտնամ։ Նպատակիս հասնելու համար պիտի գործեմ այն զէնքերուն պէս որոց դէմ պայքարիլն իմ արհեստս է, և եթէ Ռուսիեօն վրայ գայ, աւելի գէշ պիտի ըլլայ իրեն համար։

ԿԸ

Արեւը ճաճանչագեղ ծածկած էր լաջուարթի (լաջվէրտ) գոյն երկնքին վրայ զոր տեղ տեղ կ'կէտկիտէին ճերմակ ամպեր։ Յայտնի էր թէ գեղեցիկ օր մը պիտի ըլլար։ Առաւօտեան ժամ 8էն սկսեալ, Ռէյմոնտ հրաման տուած էր իր սենեկապանուհիին՝ անմիջապէս հագուեցնել փոքրիկ Ալպէրդինը։ Մայր ու աղջիկ այն օր Պրէվանի դարմանատունը պիտի երթային։ Մինչ սենեկապանուհին իրեն յանձնուած գործը կ'կատարէր, աղջիկ Տիկին Կօթիէ ինք ալ կ'պատրաստուէր։ Ալպէրդին, հետաքրքրուելով, հարցուցած էր սենեկապանուհիին.—Պտոյտի՞ պիտի երթանք։

=Հաւանական է, Օրիորդ, պատասխանեց Անժել։ Եթէ առանց չըլլար, տակաւին պիտի քնանայիք։

Աղջիկն յանկարծ տխրեցաւ և յուզեալ ձայնով մ'ըսաւ.—Հայրի՞կը պիտի տեսնեմ արդեօք։

=Չեմ գիտեր, Օրիորդ։

—Բայց մայրիկը պիտի ըսէ։

=Անշուշտ։

Ալպէրդին պատրաստ էր։ Դուրս ելաւ սենեկէն և մօրը քով վազեց։ Ռէյմոնտ ինք ալ պատրաստ էր։ Ալպէրդին անոր վիզը ցատկեց և ողջագուրելով հարցուց.

—Մայրիկ, հայրիկը տեսնելո՞ւ պիտի երթանք։

=Այո՛, սիրունիկս։

—Ըսել է որ աղէկ է սիրեցեալ հայրիկս։

=Աղէկ է, բայց տակաւին բժշկուած չէ։

—Ուրեմն շա՞տ հիւանդ էր։

=Աւա՜ղ, այո՛, սիրելիս, շատ հիւանդ։

Սենեկապանուհին ծանոյց թէ կառքը լծուած էր։ Տիկին Կօթիէ որոշած էր Պրէվան երթալ իր կառքով և ո՛չ թէ կառախմբով։ Մեկնեցան։ Ճամբան երկար թուեցաւ Ռէյմոնտի և մանաւանդ Ալպէրդինի որ փափաք ունէր իր հայրն ողջագուրելու։ Վերջապէս հասան։ Դարմանատան վանդակորմին դուռը բաց էր։ Կառապանը բակը մտաւ և կառքը կեցուց դրասենեակներն և Տնօրէնին գահլիճը տանող սանդուղին առջեւ։ Դռնապանը ծանուցած էր այս այցելութիւնն և երբ Տիկին Կօթիէ ու աղջիկն իջան կառքէն, Տքդ. Վէրտիէ երեւցաւ սանդուղին վերի աստիճանին վրայ։—Ուրախ եմ ձեզ տեսնելուս Տիկին, ըսաւ խոնարհութիւն ընելով, և ուրախ եմ նաեւ որ համակերպեցաք փափաքիս։

Այս խօսքերն ընելով ցոյց կուտար Ալպէրդինն որու ներկայութիւնը պահանջած էր Տոքթորը։— Բարի լուր մ'ունի՞ք ինծի հաղորդելու, Տոքթոր, հարցուց Ռէյմոնտ յուզեալ։

Տոքթորը փոխանակ այս հարցումին պատասխանելու, ըսաւ.— Հաճեցէք իմ գահլիճս գալ։

Ալպէրդին, դողդղջուն և բժշկին ծանր ձայնէն տպաւորուած, մօրը ձեռքը բռնեց և երկուքը մէկ Տնօրէնին սենեակը գացին։ Մ. Վէրտիէ նստեցուց զանոնք և այն ատեն միայն պատասխանեց Տիկին Կօթիէի ըրած հարցումին։—Բարի լուրը, զոր պիտի ծանուցանեմ ձեզ, Տիկին, սա է թէ Մ. Կօթիէի բժշկութիւնն այսօր կարելի կ'թուի ինծ, չըսեմ ստոյգ։

=Հայրի՜կը պիտի բժշկուի՛, հայրիկը պիտի բժշկուի՛, պոռաց Ալպէրդին ձեռքերն իրարու զարնելով մինչ ուրախութեան ճառագայթ մը կ'վառէր աչքերուն մէջ։

—Բժշկութիւնը կարելի է, գրեթէ ստո՛յգ, կրկնեց Ռէյմոնտ ձեռքերը միացնելով։ Օ՛հ, այո՛, Միւսիւ, ուրախալի լուր մ'է այդ, շատ ուրախալի։

=Միայն թէ, շարունակեց Տոքթորը, անկարելի պիտի ըլլայ ինծ ճշտել թէ ո՛րչափ ժամանակէն տեղի պիտի ունենայ այս բժշկութիւնը։ Տակաւին խարխափումներ պիտի ունենամ այն միջոցներուն գործածութեան մէջ որոցմով պիտի հասնիմ բաղձալի արդիւնքին։ Անակնկալ դէպք մը, անսպասելի հանդիպում մը սա կամ նա անձին հետ կրնան ցայտեցնել լոյս մը որ ինչքան ալ վաղանցիկ, զիս պիտի առաջնորդէ անտարակոյս։ Երբ առաջին անգամ տեսայ Մ. Կօթիէն և երբ դուք իր աղջկան անունն արտասանեցիք իր առջեւ, դիտեցի որ այդ անունն յիշատակ մը արթնցուց իր մէջ։ Եթէ այն ատեն ջանք չըրի այս յիշատակէն օգտուելու, պատճառը սա էր որ հիւանդն բաւականին սթափած չէր ստացած բաւ խռովումէն և ձախող, նոյն իսկ թերեւս վտանգաւոր կ'գտնէի նոր բախում մը առաջ բերել։ Այսօր կացութիւնը փոխուած է։ Հիւանդն իր հանդարտութիւնը գտած ըլլալով, կրնամ անվախ ցնցել անոր ջղային դրութիւնը, և անոր համար Մ. Կօթիէին դէմը պիտի հանենք իր աղջիկը։

Փոքրիկ Ալպէրդին, որ ուշիմ աղջիկ մ'էր, մեծ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր Տոքթորին և շատ լաւ կ'հասկնար թէ հօրը պիտի ներկայացնէին զինք և թէ այս տեսակցութենէն պիտի կրնար առաջ գալ անոր բուժումը։ Միամտօրէն, իբր աղջիկ մը, որ իր ըսած խօսքերուն ծանրութիւնը չըմբռներ, հարցուց բժշկին.— Բայց ի՞նչ հիւանդութիւն ունի հայրիկս, Տոքթոր։

Ռէյմոնտ ցնցուեցաւ և արագ ակնարկ մը փոխանակեց Մ. Վէրտիէի հետ։—Ձեր հայրը, աղջիկս, պատասխանեց Տոքթորը, ծանր հիւանդութեան մը հետեւանքով կորսնցուց իր յիշողութիւնը, բայց կրնայ վերստանալ, և ասոր համար յոյսս ձեր վրայ դրած եմ։ Ուրախ պիտի ըլլայի՛ք, չէ՞, այս բուժումն ի գլուխ հանելով։

=Օ՛հ, այո՛, շատ ուրախ պիտի ըլլամ, և յուսամ թէ պիտի յաջողիմ։ Իմ սիրելի հայրիկս շատ կ'սիրէ զիս։ Շատ ատեն չըներ զիս տեսնելը, և ասոր համար կարծեմ թէ զիս տեսնելուն պէս պիտի յիշէ։ Օ՛հ, Տոքթոր, աճապարենք։ Շուտով երթանք հայրիկիս քով։

Ալպէրդին, այս խօսքերն ըսելով, խորապէս յուզուած էր և կ'հեծկլտար։ Տոքթորը պատասխանեց.— Պիտի երթանք, բայց լալու չէ։

Աղջիկը փորձեց հեծկլտուքը զսպել, բայց չյաջողեցաւ։— Ընդհակառակն շատ զուարթ ըլլալու է, շարունակեց Մ. Վէրտիէ։

=Տոքթո՛ր, այլ ես պիտի չլամ, թոթովեց Ալպէրդին։ Եւ ինչ որ ըսէք ան պիտի ընեմ։ Զուարթ երեւոյթ մը պիտի ունենամ, պիտի խնդամ, բայց բժշկեցէք իմ սիրելի հայրիկս և մեզի դարձուցէք զայն։

Դարմանատան Տնօրէնը սրտի տէր մարդ մ'էր։ Գողունի արցունք մը փայլեցաւ աչքին մէջ, Ալպէրդինն ողջագուրեց և յետոյ զանգակը զարկաւ։ Պաշտօնեայ մը ներկայացաւ իսկոյն։— Իմացուցէք բժշկին որ, ըսաւ անոր, Թիւ 1 տաղաւարը պիտի երթամ, և կ'խնդրեմ որ ընկերանայ ինծի։

Յետոյ, Տիկին Կօթիէի դառնալով, աւելցուց.—Ձեր ամուսինը չէ եղեր այն խցիկին մէջ ուր դրուած էր հոս մտած ատեն։ Այդ խցիկը, որ քիչ մը մութ էր, կրնար ցաւալի ազդեցութիւն մը գործել անոր մտքին վրայ։ Հիմա կ'բնակի մասնաւոր տաղաւար մը, պահապանի մը հսկողութեամբ։ Այդ տաղաւարը պիտի երթանք հիմա, Տիկին։

Ռէյմոնտ ոտք ելաւ, Ալպէրդինի ձեռքէն բռնեց և երկուքը միասին հետեւեցան Տոքթորին։ Բժիշկը, որուն իմաց տուած էին, կ'կոչուէր Ռիշէ։ Տարիքոտ մարդ մ'էր և շատ գիտուն ու մասնագէտ, որուն խորհուրդներուն սիրայօժար կ'հետեւէր Տքդ. Վէրտիէ։ Մ. Ռիշէ տաղաւարին սեմին վրայ կ'սպասէր։ Այս տաղաւարը,—թէեւ պատուհանները սեղմ վանդակներ ունէին—, բնաւ չէր նմաներ ջղագարներու յատկացած այն շէնքերուն որք աղետալի ու չարաշուք երեւոյթ մը ունին։ Դարաւոր ծառեր կ'հովանաւորէին և թուփեր ու բաց գոյն ծաղիկներու կողողէնը կ'շրջապատէին։ Կ'բաղկանար երեք սենեակներէ։ Մէկն իբր ննջասենեակ կ'ծառայէր Ժորժ Կօթիէի, Երկրորդին մէջ ճաշ կ'տրուէր և երրորդը գրաւած էր պահապանը։ Այս վերջնոյն հսկողութեան տակ, արձանագործը կրնար պարտէզին մէջ պտտիլ։ Տքդ. Ռիշէ խոնարհութիւն ըրաւ եկողներուն։—Մ. Կօթիէի աղջի՞կն է, հարցուց յետոյ Ալպէրդինը ցոյց տալով։

=Այո՛, սիրելի աշխատակիցս, պատասխանեց Վէրտիէ, և բաւական ուշիմ ըլլալով մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ մեր փորձին մէջ։

(Շար.) Թարգմ. Փ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ